

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὁγδοὺς

Συνδρομὴ ἰτησία: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.— Αἱ συνδρομαὶ ἀρροῦνται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἰτησίαι.— Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

22 Ἰουλίου 1879

ΣΦΡΑΓΙΣ ΤΟΥ

Δικαστηρίου τοῦ τμήματος τῶν Βορείων Κυκλάδων
ἐπὶ Ἐπαναστάσεως

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΚ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ'

Γ'

Φίλτατε

Σοὶ εἶπον, νομίζω, ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου, ἀναλόγως τῆς ἀυξήσεως τῆς τύχης καὶ περιωπῆς τῆς Πρωσίας, ἤυξεν καὶ αὐτή. Ἐγένετο δὲ κατὰ τοσαύτας διαστάσεις ἡ αὐξήσις, ὥστε ὅτε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἔτους 1878 ὁ Αὐτοκράτωρ ἐδέχετο τοὺς ἐν τέλει, παρουσιασθεῖς καὶ ὁ δῆμαρχος τῆς πρωτευούσης, ὁ νῦν ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, μετὰ τῶν συγχαρητηρίων εὐχῶν τοῦ τῷ ἔφερε καὶ τὴν εὐάρεστον ἀγγελίαν, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς πόλεως εἶχεν ὑπερβῆ τὸ ἑκατομμύριον. «Ἀξιόλογος εἶναι ἡ ποσότης, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ Αὐτοκράτωρ· ἀλλ' ἡ ποιότης;...» Εἰς τὴν ἐρώτησιν δὲ ταύτην ἀπήντησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους δύο βδελυραὶ βασιλοκτονίας ἀπόπειραι.

Ἡ δ' ἐπέκτασις ἐγένετο κατὰ πάσας μὲν τὰς διευθύνσεις, πρὸ πάντων δὲ πρὸς μεσημβρίαν, πρὸς ἣν τὸ Βερολῖνον δύο ἐξέτεινε μακροὺς βραχίονας, μέχρις οὗ δι' ἀμφοτέρων συνέλαβεν ἐτέραν πόλιν, τὴν Σαρλοττεμβούργην, καὶ ἐντὸς τῆς βαθείας ἀγκάλης των ἐνέκλεισεν ἀπέραντον παρὰ δεισον, τὸν καλούμενον *Θηρίων ἢ Ζώων κήπον*. Ἐχει δὲ οὗτος ὥρων διαστάσεις, καὶ ἔστι τὸ πλεῖστον φυτευτός· δι' ὃ καὶ ὅτε ὁ διάδοχος τοῦ θρόνου ἔλεγε πρὸς τινα τῶν ἡμετέρων ἐνταῦθα, ὅτι ἡ Πρωσία δὲν ἔχει ὥραϊα δάση ὡς τὰ τῆς Ἑλλάδος, «λαμπρὰ εἰσὶ τῷ ὄντι τὰ ἡμέτερα, εἶπεν ἐκεῖνος, ἀλλὰ τὰ ἐνταῦθα κινουσι μᾶλλον

1. Ἰδε σελ. 401, 433.

ΤΟΜΟΣ Η' — 1879.

τὸν θαυμασμόν μου, διότι ἐκεῖνα μὲν παρήγαγεν ὁ Θεός, ταῦτα δὲ ἡ ἀνθρωπίνη φιλοπονία». Ἀληθῶς δ' ἐκπλήττομαι ὅτε βλέπω τὴν ἀχανῆ ταύτην ἔκτασιν περιεπομένην καὶ καλλιεργούμενην μετὰ μείζονος ἐπιμελείας ἢ ὅσῃν σύ, τῶν ἀνθέων ὁ φίλος, κατέβαλές ποτε εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ πηχυαίου σου κηπαρίου ὑπὸ τὰ παράθυρά σου. Συνεχέστατα εἰς τοὺς περιπάτους μου ἀπαντῶ ὑπὸ τὰς σκιὰς τῶν δένδρων παρατεταγμένους λόχους οὐχὶ στρατιωτῶν, ἀλλὰ νυμφῶν, αἵτινες, ἀντὶ ὀπλῶν φέρουσαι σκευὴ κηπουρικά, σκαλεύουσιν, ἀρδεύουσιν, θερίζουσιν, καθαίρουσιν εἰς πᾶσαν γωνίαν τοῦ κήπου. Ἀλλ' ὅποιαι νύμφαι! Πόσον ἀπέχουσαι τῶν τῆς ἱλαρᾶς ἡμετέρας μυθολογίας! Πέρυσιν, εἰς τὴν ἐτησίαν καλλιτεχνικὴν ἑκθεσιν τοῦ Βερολίνου, ὑπῆρχε καὶ εἰκὼν ζωγράφου ὀνομαστοῦ, τὰς ζωθοτραφεῖς ταύτας ὁπαδοὺς τῆς Γερμανῆς Δήμητρος παριστῶσα. Καὶ πολλοὶ μὲν ἐθαύμαζον αὐτὴν διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν τῆς ἀξίαν· ἀλλ' ἐγὼ ὅστις ταύτην δὲν δύναμαι νὰ ἐκτιμήσω, καθ' ὅ μὴ καλλιτέχνης, καὶ παρὰ τῆς τέχνης ἐν ἀπαιτῷ, νὰ μὲ τέρπῃ, ἐκείνη ἤξεύρει πῶς, καὶ νὰ μοὶ δεικνύῃ τι εὐαρεστότερον ἀφ' ὅ, τι βλέπω καθ' ἑκάστην καὶ ἀνευ αὐτῆς, ἀπέστρεψα μετ' ἀηδίας τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς εἰκόνης, διότι μοὶ παρίστα γραίας ῥυπαράς, ρακοφόρους καὶ ἀγενεῶς δυσσεεῖς. Καὶ ὁ μὲν συνοδεύων με, ζωγράφος τὸ ἐπάγγελμα, μοὶ ἐξήγει ὅτι ὑπάρχει καλλιτεχνικὴ σχολή, ἡ πραγματικὴ λεγομένη, διότι προτίθεται νὰ παριστᾷ τὰ ἀντικείμενα πραγματικῶς ὅπως εἰσὶ, καὶ ὅτι τῆς σχολῆς ἐκεῖνης ἐστὶ καὶ ἡ προκειμένη εἰκὼν ἀξιόλογον προῖόν· ἀλλ' ἐγὼ τῷ ἀπεκρινόμενῳ ὅτι, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη σχολή, ἐγὼ δὲν τὴν ἐπλάσα, οὐδ' εἶμαι ὑπόχρεως νὰ βλέπω τὰς παραστάσεις αὐτῆς ὅταν δυσάρετα παριστῶσιν, ὡς δὲ πρὸς τὴν μίμησιν, ὅτι δικαίῳ τὸν συμπατριώτην μου Σπαρτιάτην, ὅστις ἤρνετο ν' ἀκούσῃ τὸν μιμούμενον φωνὴν ἀηδόνος, διότι, ἔλεγεν, «αὐτὰς ἀκούει». Ἐστὶ δὲ τῷ ὄντι ἡ εἰκὼν αὕτη τῆς σχολῆς τῆς πραγματικῆς, διότι παριστᾷ τὰ πράγματα, τὰς εὐγενεστεροῦ ὀνόματος μὴ ἀξίας ἐκεῖνας γυναῖκας, ἀληθῶς τοιαύτας, ὅποιαι εἰσὶν, ἀπαισίους τὴν ἀσχημίαν καὶ τὴν ῥυπαρότητα. Ἀλλ' οὐχ ἥττον εὐγνωμονῶ αὐταῖς, διότι εἰσὶν αἱ ἐργάτιδες τῆς ἀκμαίας καλλονῆς τοῦ ἑαυτοῦ τούτου παρα-

δείσου, θαυμάζω δ' ἐν αὐταῖς καὶ τοῦ δήμου τὴν πρόνοιαν, ὅστις νομίζων ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι καὶ νὰ διατηρῇ ὅ,τι ἀπαξ ἐφύτευσε, χορηγεῖ συγχρόνως καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐργασίαν καὶ πόρον ζωῆς εἰς πλῆθος πενόμενων οἰκογενειῶν.

Φαντάσθητι ἄλλος ἀτελεύτητον δένδρων συμπεφυτευμένων παντὸς γένους, σχήματος καὶ χρωματισμοῦ. Ἄλλα κυρτοῦνται εἰς εὐρεῖς θόλους μεγαλοπρεπεῖς, ἄλλα δ' αἵρουσιν εὐθυτενεῖς τὰς κορυφὰς τῶν εἰς εὐθαλεῖς πυραμίδας· νῦν μὲν ἀποτελοῦσι δενδροστοιχίας μακράς, ἃς στεγάζουσιν οἱ κλάδοι τῶν συναντῶμενοι, νῦν δὲ συμπυκνούμενα διαχέουσι σκότος περὶ τὰς ρίζας τῶν καὶ ἀλλαχοῦ ἀραιότερα, ἐπιτρέπουσιν εἰς τὰς ἡλιακὰς ἀκτίνες νὰ παίζωσιν ἐπὶ τῆς γλῶσς μετὰ τῶν ὀρχουμένων σκιῶν τῶν φύλλων τῶν. Τινὰ κλίνοντα ἐρωτικῶς κατοπτρίζονται εἰς τοὺς μεταξὺ τῶν ἀνθέων διελισσομένους βραχίονας τῆς Σπραίης, ἥτις ἐνταῦθα ἐστὶ διαυγής, καὶ διαπλέεται ὑπὸ κύκνων ὑπερῆφάνων· πολλαχοῦ δ' ἀποσυρόμενα, ἢ μετ' ἀνθηρῶν θάμνων ἐναλλασσόμενα, ἀφίνουσιν ἀναπεπταμένας ἐκτάσεις, χαριεστάτας τὴν θεάν, καὶ τοσοῦτον ἐστὶν ἐντεχνος ἢ ποικιλία καὶ διάθεσις τῶν συμπτωμάτων τούτων, ὥστε νομίζεις ὅτι βλέπεις εἰς αὐτὴν προὸν τῆς τύχης μᾶλλον ἢ τῆς τέχνης. Ἀξιοθαύμαστον δ' ἐστὶ, καὶ οἷον οὐδαμοῦ τοιοῦτο εἶδον, τὸ θαλλερὸν καὶ ὄντως σμαράγδιον χρωμα τῆς γλῶσς ἐνταῦθα κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ ἔαρος, ὀφειλόμενον, ὡς ἔμαθον, ὡς καὶ ἡ ταχεῖα καὶ γενναία φυτικὴ βλάστησις, εἰς τὸ ὑπὸ πᾶν τὸ πεδῖον τοῦ Βερολίνου διηθούμενον καὶ ἀφανῶς διαρρέον ὕδωρ ὑπὸ τὴν ἄμμον, ἥτις ἄλλως θὰ καθίστα τὴν χώραν ταύτην ἐφάμιλλον τῆς Σαχάρας.

Ἄς σοὶ ἀρκέσωσι ταῦτα. Μὴ ἀπαιτῆς νὰ σοὶ περιγράψω λεπτομερέστερον τὴν καλλονὴν τῶν ἐκτάσεων τούτων, αἵτινες φαίνονται ὡς κακαλυμμένοι ὑπὸ πλουσίου ὁλοσηρικοῦ, τὴν πολυτέλειαν τῶν ἀνθέων ἢ κηπευτῶν ἢ αὐτοφυῶν, καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ὅτε θάμνοι καὶ δένδρα εἰσὶ τεράστια ἀνθοδέσμαι, τὰ μαγευτικὰ ἀρώματα ἃ ἀποπνέουσιν αἱ ἀκακίαι, αἱ φιλύραι, καὶ μυρία ἄλλα εἶδη εὐωδεστάτων φυτῶν, τοὺς ὑπὸ τὰς σκιὰς χαριέντως ἐλισσομένους περιπάτους, οὓς κοσμοῦσι γλυπτικὰ ἔργα καὶ ἔδραι προσκαλοῦσαι εἰς ἀνάπαυσιν καὶ εἰς ῥεμβασμούς. Εἰμὶ ἀδέξιος εἰς τὸ σμφῶδες περιγραφικὸν ὕψος τῶν λυρικῶν ἡμῶν ποιητῶν (ἐννοῶ τινῶν ἐξ αὐτῶν), καὶ οὐδεμίαν ὄρεξιν ἢ ἐλπίδα ἔχω νὰ ποῖς ἀμφισβητήσω τὸν στέφανον τοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐδῶκα νύξιν εἰς τὴν φαντασίαν σου. Ὅ,τι αὐτὴ πλάσῃ θὰ εἶναι καλῆτερον καὶ ἀληθέστερον ἂν ὅ,τι ἐγὼ δύναμαι σωρεύων λέξεις πεφυσημένας.

Ἄλλ' ὁ παράδεισος οὗτος ἔχει, πλὴν τοῦ φυ-

τικοῦ κάλλους του, καὶ ἄλλα δικαιώματα εἰς τὸν τοιοῦτον χαρακτηρισμόν. Ὅταν περὶ τὸ ἐσπέρας, εἰς σκέψεις παραδεδομένος, διέρχῃσαι τὰς μονήρεις, ἐνίοτε ὅμως καὶ τὰς πολυανθρώπους αὐτοῦ ἀτραπούς, οὐ σπανίως, συνεχέστατα μάλιστα, συμβαίνει ν' ἀπαντᾷς τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὐάν, ἢ γνησίους μᾶλλον ἐκείνων ἀπογόνους, βλαδίζοντας βραδέως ἐμπρὸς σου ὑπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα, ἢ εἰς τὰ ὑπόσκιζ ἐδώλια καθήμενους ἐν τρυφερᾷ περιπτύξει, ὡς ἦσαν οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ἂν οὐ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ πρωτοπλάστου ἐξήχθη τὸ ἀριστον καὶ φίλτατον αὐτοῦ ἡμῖς.

Ἵπάρχουσι δὲ καὶ περιστάσεις καθ' ἃς ἐτι ἐγγυτέρω ἐστὶν ἡ ἀναλογία πρὸς τοὺς πρωτογενεῖς τοῦ παραδείσου κατοίκους. Καθ' ἑκάστον θέρος, ἐπὶ τῶν θερμότερων νυκτῶν, ἢ ἀστυνομία ἐπιχειρεῖ εἰς τοὺς μᾶλλον ἀπομεμακρυσμένους μυχούς καὶ διαδρόμους τοῦ Βερολινείου παραδείσου τὴν κατὰ δάσος ἐρευναν, ἢ ἀνθρωπηλασίαν, καὶ πολλάκις εἰς τὴν ἐπίκλησιν αὐτῆς «Ἀδὰμ, ποῦ εἶ;» ἐμφανίζονται Ἀδὰμ τινες, ἐσταλμένοι ἐνιοὶ ὡς ὁ πρῶτος ἐκεῖνος πρὶν ἢ ἀνακαλυφθῇ ἡ συκῇ, ἄνδρες λάτρεις τῆς ἐλευθέρως φύσεως, προτιμῶντες τὴν δροσερὰν αὐραν τῆς νυκτὸς ἀπὸ τοῦ πνιγροῦ καὶ ἐνοίκιον ἀπαιτοῦντος ἀέρος τῶν δωματίων, τὴν γλῶσσαν θέλοντες κλίνην, προσκεφάλαιον τὴν ρίζαν τῶν δένδρων καὶ τὸ φύλλωμα αὐτῶν στέγην, ἢ καὶ ἄλλους ἔχοντες λόγους ἵνα προκρίνωσι τὰς πυκνὰς σκιὰς ὑπὲρ τὸ ὄχληρόν φωταέριον. Ἄλλ' ἢ ἀστυνομία, πεζὴ ὡς πᾶσα ἀστυνομία, ἀκόμη καὶ ὅταν εἶναι ἔφιππος, μὴ ἐκτιμῶσα τὰς αἰσθηματικὰς ταύτας διαθέσεις, συλλαμβάνει τοὺς εἰδυλλιακοὺς τούτους ποιητάς, καί, καθ' ἃ εὐρίσκει τεκμήρια ἵνα ἐκτιμήσῃ τοὺς λόγους τῶν νυκτικῶν ἐκείνων πλατύνσεων, φιλοξενεῖ αὐτοὺς ἢ εἰς τὰς φυλακὰς, ἢ εἰς τὰ φιλανθρωπικὰ καταγῶγια τῶν ἀστέρων, εἰς ταῦτα δ' ἐπὶ δύο μόνας νύκτας, ἵνα ἐν τῇ μεταξὺ εὐρωσιν ἐργασίαν.

Τώρα ἴσως περιμένεις νὰ σ' εἰπῶ καὶ τίνος φύσεως ἢ εἶδους εἰσὶ τὰ θηρία καθ' ἃ ἐκλήθη ὁ τῶν Θηρίων ἢ Ζῶων κήπος. Μὴ περιμένε. Ὀνομάζεται *Θηρίων κήπος* ὡς ὁ *lucus a non lucendo*. Ἄλλα ζωὰ εἰς αὐτὸν δὲν ὑπάρχουν, πλὴν τῶν ποικίλων πτηνῶν, ὧν τὰ ἄσματα ζωογονοῦσι τὰ ἄλλα, καὶ πλὴν τῶν ἀνθρώπων περὶ ὧν ἀνωτέρω. Πρῶτος ἐφαίνοντο ποῦ καὶ ποῦ τινὲς ζωορὸι σκίουροι ἀναρρίχῶμενοι εἰς τὰ δένδρα. Ἄλλ' ὑπῆρχε πόλεμος ἀκήρυκτος μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν πτερωτῶν κατοίκων τῶν κλάδων, ὧν τὰ μικρὰ τετραπόδα ἐπεβουλεύοντο τὰς φωλεὰς καὶ κατέστρεφον τὰ ὠά. Οἱ παῖδες τοῦ Βερολίνου συνεμάχησαν μετὰ τῶν πτηνῶν, ἢ δὲ ἀστυνομία, μάρτυς τῆς εἰς ταῦτα γινομένης πανωλεθρίας, ἔκρινεν εὐλογον νὰ τηρήσῃ ἐνοπλον οὐδετερότητα. Οὕτως ἐντὸς ὀλίγου τὸ γένος τῶν σκιοῦρων ἐξάλιπεν.

Ἄν ὅμως θηρία δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὸν κήπον τῶν θηρίων, ὑπάρχουσιν ἀλλαχοῦ, καὶ πολλά, καὶ ἐπιμελῶς τρεφόμενα, εἰς τὸν ζωολογικὸν λεγόμενον κήπον. Εἰς αὐτόν, ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀποκοπέντα, καὶ πολλὰν ἐπίσης ποικιλίαν καὶ ἔκτασιν ἔχοντα, διακτινῶνται, κατὰ τὰ ἴδια ἑκαστον ἦθη, ἂν οὐχὶ πάντα, ἀλλὰ τὰ ἐπισημότερα τῶν μαστοφόρων, τῶν πτηνῶν, τῶν ἐρπετῶν καὶ τῶν ἀμφιβίων. Εἰς μεγάλῃν, ἐντὸς περιστυλον καὶ κατὰ τὸ κέντρον κατάφυτον αἰθούσαν ζῶσι πάντα τῶν ἐλάφων τὰ εἶδη, ἔχοντα καὶ ἔξω εὐρὺν περίβολον, εἰς ὃν πλανῶνται ἐν ἡμιελευθέρᾳ καταστάσει ὑπὸ τὰ δένδρα. Ἐντὸς τελεμάτων ἐντροφῶσιν οἱ βούβαλοι καὶ ὁ ἄγριος καὶ δασὺς Ἀρώχ. Οἱ Καγκάρου κατ' ἀναστήματα διηρημένοι, σκιρτῶσιν ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν τῶν, ἐν τῇ φυσικῇ πῆρᾳ τῆς γαστέρας τῶν στεγάζοντες τὰ παιδία τῶν. Οἱ ἐλέφαντες καὶ ῥινόκεροι κατοικοῦσι βασιλικῶς εἰς κατάγραφον καὶ κατὰ χρυσον Ἰνδικὴν παγῶδαν· ὁ τῶν λεόντων κλωβὸς ἐγκλείει, πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνοίκων του, βράχους καὶ σπήλαια, καὶ εἰς δεξιὰς ἐλευθέρως πλέουσιν ὁ δυσειδὴς ἵπποπόταμος, εἰς δὲ ἑλὼν τῆς Ἀβυσσινίας, καὶ ἐν βαθεῖ ὕδατι ὁ θαλάσσιος λέων, ἀδράκων οὗτος δὲ ὁ Θεὸς ἐπλασεν ἐμπαίζειν αὐτῇ, καὶ ὅστις, ὅταν ἐξάγῃ τὴν κεφαλὴν του τοῦ ὕδατος, καὶ περιφέρων τοὺς ὠραίους νοήμονας ὀφθαλμούς του, ὠρύεται φοβερὸν, νομίζεις ὅτι βροντᾷ καταιγίς, καὶ καταπνίγεται ἡ φωνὴ τῶν χερσαίων του ἀδελφῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων φωνητικῶν κατοίκων τοῦ θηριοτροφεῖου. Δις ὅμως τῆς ἐβδομάδος ἀντηχοῦσιν ἐνταῦθα ἕτεροι τόνοι, οἵτινες κατασιγάζουσιν καὶ αὐτοὺς τοὺς τοῦ θαλασσοῦ λέοντες, καὶ ἔχουσι τὴν δύναμιν νὰ ἐλκύσιν ἐνταῦθα τοὺς πλείστους τῶν κατοίκων τοῦ Βερολίνου, μάλιστα τὸ καλὸν φύλον. Καὶ δὲν ἤξεύρω μὲν τίνα ἐντύπωσιν ἀποτελοῦσιν ὁ Βάγγερ καὶ ὁ Βεθόβεν ἐπὶ τῶν τίγρεων καὶ ἐπὶ τῶν λεόντων, ἀλλ' αἱ τιθασσαὶ δίποδες τίγρεις τοῦ Βερολίνου συρρέουσι πρὸς ἀκρόασιν αὐτῶν κατὰ μυριάδας.

Ἄλλὰ καὶ ἐνταῦθα, τὸ περιεργότερον τῶν ζῶων μένει πάντοτε. . . ὁ ἀνθρώπος. Ποτὲ τὴν συνώθησιν δὲν ὑπάρχει εἰς τὸν ζωολογικὸν κήπον, ὡς ὅτε ἐκτίθεται ἀνθρώπος. Τοιοῦτοι πρότινος χρόνου ἐκομίσθησαν ἐνταῦθα Νουρίδαι, μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων, καὶ καμήλων, καὶ ἄγελων μικρῶν ἐλεφάντων, ῥινόκερων καὶ ἵπποποτάμων, οἵτινες εἶχον σχεδὸν μεταβληθῇ εἰς κατοικίδια ζῶα. Ἐν ᾧ ἱστάμην παρὰ τὰς σάνιδας τοῦ περιβόλου τῶν, εἰς μικρὸς ἐλέφας, οὐχὶ μεγαλείτερος μόσχον, προσελθὼν εἰσῆγαγε μετὰ πολλῆς οἰκειότητος τὴν προβοσκίδα του εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἐπενδύτου μου, καὶ ἐξήτει νὰ εὕρῃ ζάχαριν ἐν αὐτῷ ἢ ἄλλο τι κλοπιμαῖον. Οἱ δὲ ἄνδρες

διήλυνον ἐπὶ τῶν καμήλων τῶν ἀπὸ ρυτῆρος, ἢ ὠρχοῦντο τὸν ἄγριον ἐπιχώριον αὐτῶν πυρρίχιον, καὶ τινες αὐτῶν, ἔχοντες τοὺς χαρακτηρας ὠραίως κανονικοῦς, καὶ τὰς γυμνάς προτομὰς ὁμοιάζουσας χαλκῶν Ἀπολλῶνων, εἴλκυον τὴν προσοχὴν τῶν κυριῶν ὅσαι εἶχον τὸ καλλιτεχνικὸν αἶσθημα μᾶλλον ἀνεπτυγμένον, καὶ πολλαὶ τοῖς ἐδίδον, πλὴν τοῦ φίλου αὐτοῖς καπνοῦ, καὶ καρπῶν, καὶ πλακούντων, προσέτι καὶ κέρματα, ἃ αὐτοὶ ἐσπευδον νὰ ἐναποθέτωσιν εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν, ὅπερ ἐστὶν ἡ κορυφὴ τῆς πυκνῆς καὶ οὐλῆς καὶ εἰς ὑψηλὸν κρῶβυλον ἀναδεσμένης, μετὰ παχέως δ' ἀλείμματος ἀπιδῶς κεχρισμένης κόμης τῶν. Οὐδ' αὐτοὶ δ' ἦσαν ἀγνώμονες πρὸς τοὺς εὐγενεῖς τρόπους τῶν Κυριῶν, καὶ πολλάς, τὰς συνεχῶς ἐπανερχομένας, καί, τὸ περιέργον, τὰς ὠραιότερας, τὰς ἐγνώριζον κατ' ὄνομα, καὶ τὰς ἐκάλουν ἅμα τὰς ἐβλεπον, καὶ μεγάλῃν χαρὰν ἐξέφραζον ἐπὶ τῇ ἐμφάνει τῶν.

Τοὺτους διεδέχθησαν Λάπωνες, ἰσχνούς, ῥιχνούς, ἀσχήμους ῥώσους χωρικοὺς ὁμοιάζοντες. Τὸ δὲ περιεργότερον αὐτῶν ἦσαν οἱ λάμμαι τῶν, καὶ τὸ ὅτι, τὰ παχέα δερμάτινά τῶν ἐνδύματα περιβεβλημένοι, ἐν μηνὶ ἀπριλίῳ, εὕρισκον ὅτι τὸ κλίμα τοῦ Βερολίνου εἶναι. . . ψυχρόν!

Μετὰ δὲ τοὺς Λάπωνας ἐκομίσθησαν Παταγόνες, καὶ μετ' αὐτοὺς Ζουλοῦ, περὶ ὧν ὅμως ὑπῆρξαν ὑπόνοιαι ὅτι ἡ πάτριος γλῶσσά τῶν ἐστὶν ἡ χυδαία Γερμανικὴ. Ἄλλ' ὁ κύριος Βιρχόφ κατεμέτρησε τὰ κρανία τῶν, καὶ τοὺς ἐκήρυξε γνησίους συντοπίτας τῶν φονέων τοῦ Ναπολέοντος, αἰχμαλώτους, ἴσως τοὺς μόνους αἰχμαλώτους, τῶν Ἀγγλῶν.

Ἐν γένει δὲ, οὐδέποτε ὁ ζωολογικὸς κήπος τοσοῦτον πλουτεῖ, ὡς ὅτε ἔχει νὰ ἐκθέτῃ ἀνθρώπους. Δὲν ἔχετε τινὰς νὰ τῷ στείλετε; . .

Ἐν Βερολίῳ, τῇ 20 Ἰουνίου 1879. Ε.

ΚΑΡΟΛΟΣ ΔΑΡΒΙΝ

Σύγγραμμα ἐκδοθὲν ἐν Λονδίῳ ἐν ἔτει 1859, φέρων δ' ἐπιγραφὴν «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν», τοσοῦτον διήγειρε πάταγον, ὥστε ἐν βραχεὶ χρόνῳ ἐγένετο πασίγνωστον ἀνὰ πάντα τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον διὰ τὸν μέγαν κλονισμόν δν ἐπῆνεγκεν εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, προὶν παρατηρήσεως εἰκοσιν ἔτων, γεγραμμένον δι' ὅλης τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ σαφηνείας καὶ καταληγὸν εἰς συμπεράσματα κλονίζοντα ἐβρίζωμενας δοξασίας, ἐτυχεν, ὡς εἰκός, τὸ κατ' ἀρχὰς διαφόρου ὑποδοχῆς. Ἄλλοι μὲν κατεγέλασαν εὐθὺς τῶν ἐμπεριεχομένων ἰδεῶν καὶ ἐμυκτήρισαν τὸν συγγραφέα, ἄλλοι δὲ, ἐμβριθέστερον σκεφθέντες, ἀπεφάσισαν νὰ ὑποβάλωσι τὰς νέας ἰδέας ὑπὸ τὴν βάσανον τῆς κριτικῆς. Ἐπὶ τούτου δὲ ἤρξατο τότε ἁγὼν ζωηρὸς, εἰς ὃν ἂν ἑνὸς μὲν ἐτάχθησαν ἐπιστήμονες γενηρακότες ἐν ταῖς πα-

λαιαίς δοξασίαις και μη δυνάμενοι ἀκόπως νὰ βαδίσωσιν ἐπὶ τῆς νεοχαράκτου ὁδοῦ, κληρικοὶ θρησκομανεῖς, καὶ πλῆθος ἄλλο πολλῶν ἕνεκα λόγων πατρῶας παραδόσεις ὑπερασπιζομένων ἀνδρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ οἱ ὁπαδοὶ τῆς νέας θεωρίας, ὅπως τούτων ἀντίθετοι πλήρεις δὲ τοῦ νεανικοῦ καὶ ὑπερηφάνου θάρρους, ὅπερ παρέχει ἡ παραδοχὴ νέας τινος μεγάλης ιδέας.¹ Ἐκ τούτου ἡ θύελλα τῶν συζητήσεων καθίστατο ὀσημέραι ἀγριωτέρα, μὲν δὲ πρὸ μικροῦ ἤρξατο ὑποφώσκουσα αἰθρία τις ἐν τῷ ὀρίζοντι τοῦ ἀγῶνος, καὶ μὲν σήμερον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι ὁ ἀγὼν διεξάγεται μετ' ἀξιοπρεποῦς ἐπιστημονικῆς γαλήνης.

Ὡς ἐκ τῆς τότε δ' ἐξεγερθείσης γενικῆς ταραχῆς ἡ προσοχὴ τῶν συζητούντων ὅπως ἀπετράπη ἀπὸ τοῦ βίου καὶ τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἡμέτερου τῶν νέων ιδεῶν. Μόλις ἐγνώριζεν ὁ κόσμος ὅτι οὗτος, ὡς Ἀγγλος, ἔκαμε μίαν περιήγησιν, ὅτι κατόπιν ἐπιστρέψας ἔζη εἰς ἑπαυλίν τινα μονάζων μετὰ τῆς οἰκογενείας του καὶ ὅτι ἐκαλεῖτο Κάρολος Δάρβιν.

Ἡ βαρύτης καὶ ἡ ἐμβριθία αὐτοῦ ἦτο τόσῳ μεγάλῃ ὥστε ἐνῶ τὸ ὄνομά του ἐφέρετο εἰς τὰ στόματα πάντων, οὐδέποτε δὲ παρήρχετο ἡμέρα ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ χωρὶς νὰ γραφῶσι πολλὰ περὶ αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀπετόλμησέ ποτε νὰ εἰσδύσῃ μέχρι τοῦ ἀναχωρητηρίου ἐνθα οὗτος ἐμόναζε, καὶ περιγράψῃ αὐτὸν ὑπὸ τινα ἑποψίᾳ οἰανδήποτε. Τόσῳ ἐφαίνετο ἀπροσπέλαστος καὶ ἄγριος εἰς τὰ ὄμματα τῶν πολλῶν.

Νῦν ὅμως ὅτε ἡ κρίσις τοῦ ἀγῶνος καὶ τῶν ἐρίδων ἐπίκειται, ὅτε καὶ οἱ ὅπως ἀντίθετοι τῶν ιδεῶν τοῦ Δάρβιν ἤρξαντο προτείνοντες κλάδους ἐλαίας, νῦν καὶ αὐτὴ ἡ ποίησις τονίζει εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς στροφὰς ὑψηλῆς φιλοσοφικῆς ποιήσεως, καὶ βιογραφικαὶ εἰδήσεις καθιστῶσι τὸν ἄνδρα γνωστότερον καὶ ἡμερώτερον.

Ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐβδομηκονταετηρίδι τοῦ βίου τοῦ Δάρβιν τὸ γερμανικὸν περιοδικὸν *Κόσμος* τὸ ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν δαρβινικῶν θεωριῶν πραγματευόμενον ἐξέδοτο ἴδιον φυλλάδιον πρὸ δύο μηνῶν, περιέχον τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ καὶ ἀπαρίθμωσιν τῶν πολυαριθμῶν καὶ ποικίλων ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντων συγγραμμάτων. Τὴν βιογραφίαν ταύτην καὶ μόνην

1. Περὶ τῶν ιδεῶν τοῦ «Περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν» συγγράμματος ἦτο ὁ ἑξῆς:

Πάντα τὰ ὄντα, ζῷα τε καὶ φυτὰ, διὰ τοῦ ἀγῶνος αὐτῶν πρὸς ὑπαρξίν καὶ διὰ τῆς ιδιότητος τοῦ προταρμύζεσθαι ἐκάστοτε εἰς ἑξῶθεν ἐπ' αὐτῶν ἐνεργούσας ἐπιδράσεις, ἀλλοιοῦνται καὶ μεταβάλλονται εἰς τὸ διάστημα τῶν αἰώνων, μεταπίπτοντα ἀπὸ τῆς μιᾶς μορφῆς εἰς τὴν ἄλλην (θεωρία τῆς μεταπτώσεως, *Transmutations theory*). Πᾶσαι αἱ μορφαὶ τῶν ὄντων αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν, τάξιν κ.τ.λ. εἰσὶν ὅμοιοι, συγγενεῖς ἐξ αἵματος, ἅτε ἀναπτυχθεῖσαι αἱ μὲν ἀπὸ τῶν δέ. Πᾶσαι δὲ αἱ ὅμοιοι μορφαὶ κατὰ τοὺς οὐσιώδεις αὐτῶν χαρακτήρας εἰσὶ καὶ ἀληθῶς συγγενεῖς.

μεταφέροντες ἐξελληνισμένην εἰς τὰς στήλας τῆς *Ἑστίας*, ἥτις καὶ ἄλλοτε ἐφιλοξένησε μικρότατον τοῦ Δάρβιν ἔργον (ἐν τόμῳ Δ' σ. 817), νομίζομεν, ὅτι καθιστῶμεν γνωστότερον παρ' ἡμῖν ἕνα τῶν μεγαλοφυῶν ἀνδρῶν τῶν ἡμετέρων χρόνων.

Τὸ κύριον περιεχόμενον τῶν ἐπομένων βιογραφικῶν σημειώσεων, λέγει ὁ βιογράφος αὐτοῦ κ. *Prayer*, χρεωστώ εἰς τὴν καλοσύνην αὐτοῦ τοῦ ἰδίου Δάρβιν. Καίτοι δὲ αἱ σημειώσεις αὐταὶ εἰσὶ πρὸς τὸ παρὸν ἐρριμέναι χυδῆν ἐνταῦθα, παρέχουσιν ὅμως σπουδαίαν συμβολὴν εἰς τοὺς μέλλοντας τοῦ ἀνδρὸς βιογράφους, ἅτε πᾶσαι φέρουσαι τὸ κύριον τῆς ἀκριθείας, πρᾶγμα οὐχὶ τόσῳ συχνὸν εἰς τὰς ἐκάστοτε δημοσιευομένας βιογραφίας.

Ὁ Δάρβιν κατὰγεται ἐξ εὐφυοῦς καὶ λογίας οἰκογενείας. Ὁ διάσημος αὐτοῦ πάππος *Ἐρασμος Δάρβιν* (γενν. τὸ 1731 ἀποθανὼν δὲ τὸ 1802 ἐν Δερβύ) ἦτο ἱατρός καὶ συγγραφεὺς ποικίλων σπουδαίων καὶ εὐφαντάων πραγματειῶν, δι' ὧν ἐγένετο γνωστὸς εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον.

Ὁ υἱὸς τοῦ *Ἐράσμου Δρ. Ροβέρτος Βάριγγ Δάρβιν*, δὲν ἠκολούθησε φυσικοφιλοσοφικὰς σπουδὰς. Ἀφιερῶθη ὅπως εἰς τὸ ἱατρικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα, ὡς πρακτικὸς δὲ ἱατρός ἠγαπάτο τὰ μέγιστα ἐν *Schrewsbury*. Ὁ *Ροβέρτος* οὗτος ἀποθανὼν ἐν ἔτει 1848, ἐπέπρωτο νὰ μὴ ἐπιζήσῃ τῆς δόξης τοῦ υἱοῦ, τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς θεωρίας τῆς ἀναπτύξεως. Πλὴν τοῦ υἱοῦ δὲ τούτου, δὴν ὠνόμασε Κάρολον, κατέλιπε καὶ ἕτερον υἱὸν καὶ τέσσαρας θυγατέρας.

Ὁ Κάρολος Δάρβιν ἐγεννήθη τῇ 12 Φεβρουαρίου 1809 ἐν *Schrewsbury*. Ἐνταῦθα ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα μαθήματα, φοιτήσας ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη εἰς τὸ αὐτόθι σχολεῖον, μέχρι τοῦ 1825, ὅτε, ἐκκαίδεκαέτης γενόμενος, μετέβη εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ *Ἐδιμβούργου*, δύο δ' ἔτη βραδύτερον εἰς τὸ τῆς *Κανταβριγίας*. Ἐνταῦθα συνῆψε φιλίαν πρὸς *Henslow*, τὸν καθηγητὴν τῆς βοτανικῆς, ὁ ὅποιος ἠύξησε τὴν κλίσιν τοῦ νέου πρὸς τὰς φυσικοῖστορικὰς σπουδὰς ἕνεκα τῶν θελκτικῶν αὐτοῦ καὶ τερπνῶν παραδόσεων. Ὑπὸ τοῦ ἐξαιρέτου δὲ τούτου ἀνδρὸς ὠδηγήθη εἰς ἀληθῆ ὁδὸν ἢ τότε ἀναφυομένη μεγαλοφυΐα, ἐξ ἧς ἐμελλον νὰ προκύψῃ τόσῳ ἐξαισία καὶ λαμπρὰ ἐπιστημονικὰ ἐξαγόμενα. Οὐδεὶς δὲ ποτε ἐπέδρασε τόσῳ ἐπὶ τῆς διανοίας τοῦ Δάρβιν, ὅσῳ ὁ *Henslow*, αὐτὸς δ' οὗτος ἀναμνησκέται μετὰ συγκινητικῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ διδασκάλου, ὅστις καὶ βραδύτερον διετήρησε μετ' αὐτοῦ εὐλικρινεστάτην φιλίαν.

Τὰς πρώτας αὐτοῦ ἐξετάσεις ὑπέστη ὁ Δάρβιν τῷ 1831 ἐν *Κανταβριγίᾳ*, ἐγένετο δὲ *B. A.* (*Bachelor of Arts*) βραδύτερον δὲ καὶ *M. A.*

(*Master of Arts*) ἀξίωμα ἰσοδύναμον περίπου πρὸς τὸ τανῦν ἐν Γερμανίᾳ ἀδιδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας». Περὶ τῶν πανεπιστημιακῶν σπουδῶν τοῦ Δάρβιν οὐδὲν ἄξιον λόγου ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν. Ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ νεανικῆς ἡλικίας ἠρέσκετο τὰ μέγιστα συλλέγων φυσικὰ σώματα καὶ παρατηρῶν τὰ ἥθη τῶν ἀγρίων ζώων. Ἦτο δὲ τόσῳ ἐκδοτος εἰς τὴν θήραν, ὥστε κατὰ τὸν σχολικὸν χρόνον ἐλάχιστα νύχαριστεῖτο εἰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας. Αἱ ἐπιστημονικαὶ παραδόσεις προὔξενον εἰς αὐτὸν ἀνίαν, αὐταὶ δὲ διέφθειραν ἐπὶ τρία ἔτη πᾶσαν αὐτοῦ κλίσιν πρὸς τὴν γεωλογίαν. Ἐχαιρε δὲ τότε ἄκρας υγείας καὶ εἶχε ῥώμην σώματος ἀσυνήθη. Πλὴν τῆς γεωλογίας ἡμέλει καὶ τῆς ἀνατομίας, καίτοι ἐν *Ἐδιμβούργῳ* τυχὼν ἐξαιρέτων περιστάσεων· δις δὲ ἢ τρίς μόνον ἐφοίτησεν εἰς τὰς παραδόσεις, διότι ἡ ἐπὶ πτωμάτων ἔρευνα προὔκλειε εἰς αὐτὸν ναυτίαν. Ἀλλὰ δι' ὅλου τοῦ βίου εἶτα μετεμέλλετο ἐπὶ τῇ ἀμελείᾳ καὶ ἀδιαφορίᾳ πρὸς τὰς ἀνατομικὰς σπουδὰς, ἐθεώρει δὲ τὴν ἀπώλειαν ταύτην ὡς ἀνεπανόρθωτον. Ἐνεκα τούτου βραδύτερον διπλασιάσας τὰς μελέτας αὐτοῦ κατῴρωσε νὰ μὴ ὑποφαίνηται χάσμα τι ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς ἀνατομίας εἰς τὰ ἔργα του.

Ἀφ' ἑτέρου ὅμως ὁ Δάρβιν ἐν Σκωτίᾳ διαμένων ἀφιερῶθη εἰς ἔρευναν ἀτελεστερῶν τινῶν θαλασσίων ζώων, ἅτινα ἐδίδασκεν αὐτὸν νὰ συλλέγῃ καὶ σπουδάζῃ ὁ διδάκτωρ *Grand*, τότε μὲν ἰδιωτικῶς ἀσχολούμενος εἰς ζωολογικὰς ἐρεῖνας, βραδύτερον δὲ καθηγητὴς εἰς τὸ πανεπιστήμιον τοῦ *Λονδίνου*. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἔκαμε τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀνακάλυψιν. Εἶδε βρυόζῳν τι κατὰ τὴν πρῶτῳτάτην κινήτην ἔτι αὐτοῦ κατάστασιν. Τὰς ἐπὶ τοῦ ζῳοῦ δὲ τούτου παρατηρήσεις τοῦ Δάρβιν ἀνακοινώσας ὁ *Grand* εἰς τὴν βερνερσιανὴν φυσικοῖστορικὴν ἐταιρείαν ἐνεθάρρυνε τὰ μέγιστα τὸν νεαρὸν φυσιοδίφην.

Πλὴν τούτου ὁ Δάρβιν ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐν *Κανταβριγίᾳ* ἐνησχολεῖτο περὶ τὰ ἔντομα, ἰδίως δὲ καὶ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ τοὺς κανθάρους. Ἐκεῖ ἐσυμφιλίωθη καὶ μετὰ τῆς γεωλογίας, προτραπείς εἰς τοῦτο ὑπὸ τοῦ *Henslow*. Ἀλλὰ καὶ αἱ σπουδαὶ αὐταὶ δὲν εἶχον ἐπιστημονικὸν χαρακτήρα, γινόμεναι μᾶλλον πρὸς τέρψιν. Ἐάν τις τότε ἔλεγεν εἰς αὐτὸν τὸ ὄνομα κανθάρου τινός, ὅπερ αὐτὸς ἠγνόει, ἐνόμιζεν, ὅτι τοῦτο καὶ μόνον ἤρει, καὶ ὅτι ἐγνώριζεν ἤδη πᾶν ὅ,τι ἔπρεπε νὰ γνωρίζῃ. Οὐδέποτε παρέτηρσε τὰ μαθησιακὰ ὄργανα οἰοῦντάς ποτε ἐντόμου, ἀλλ' εἰργάζετο δουρικῶς, συλλέγων ὄρυκτά, κόγχας, φυτὰ, πτηνῶν δέρματα, κανθάρους κτλ. Ὅλα δὲ ταῦτα ἐχρησίμευσαν, καθόσον ἡ συλλογὴ αὐτῇ τῶν τόσῳ ποικίλων ἀντικειμένων, ἐν μεγάλῳ γινομένῃ, συνετέλεσεν, ὅπως νομίζει καὶ αὐτὸς ὁ Δάρβιν, εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ

παρατηρητικοῦ. Πλὴν τούτων δὲ ἐπεδόθη καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ζωῆς τῶν πτηνῶν, τὸ δὲ σύγγραμμα τοῦ *White's Natural History of Selborne* ἐπέδρασεν ἐπ' αὐτὸν τὰ μέγιστα. Ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν βιβλίων τὸ τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον αὐτόν, ἦσαν αἱ περιγραφαὶ τῶν περιηγήσεων τοῦ *Ὀυμβόλιδου*, τὰς ὁποίας ἐπανειλημμένως ἀνεγίνωσκε εἰς ἀγγλικὴν μετάφρασιν. Τέλος δέ, ὡς ὁμολογεῖ εἰς ἐπιστολὴν τινα πρὸς ἐμὲ αὐτὸς ὁ τανῦν ἐβδομηκοντοῦτης, ἀκάματος καὶ ἀπιστεύτως μετρίορων φυσιοδίφης, τότε ἦτο μόνον ἐραστὴς τῆς φύσεως καὶ θηρευτῆς, μέχρι δὲ τοῦ εἰκοστοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ἡλικίας του οὐδόλως εἰργάσθη, ἀλλ' ἐκτοτε ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν ἐξ ὅλης καρδίας.

Καὶ δὴ ὡς ἀφετηρίαν τοῦ ἐπιστημονικοῦ τοῦ ἀνδρὸς βίου θεωρεῖται τὸ ἔτος 1831. Ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου, ὡς αὐτὸς οὗτος ἐκφράζεται, ἤρξατο τῆς ἰδιαζούσης αὐτῷ παιδεύσεως, ὅπως δ' ἐξάγομεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς καὶ τῆς ἀπαρδειγματίστου αὐτοῦ ἐπιστημονικῆς δραστηριότητος.

Ἡθούμενος ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐπιστημονικῆς περιηγήσεως συνήθρισε περὶ ἑαυτὸν ἐταιρείαν περιηγητῶν πρὸς περιοδείαν τῶν *Καναρίων νήσων*. Συνέπεσεν ὅμως τότε ν' ἀποστέλλῃ ἡ βρετανικὴ κυβέρνησις πάρονα (βρίκιον) 10 τηλεβόλων, τὴν *Βεάριλιν*, εἰς ἐπιστημονικὸν περὶ τὴν γῆν πλοῦν, πρὸς ἔρευναν τῶν παραλίων τῆς *Φαουερλανδίας* (Γῆς τοῦ πυρός), τῆς *Παταγονίας*, τῆς *Χιλῆς*, τοῦ *Περὺ* καὶ τινῶν νήσων τοῦ *Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ*, πλὴν τούτου δὲ καὶ πρὸς καταμετρήσεις μήκους περὶ τὴν γῆν. Ὁ πλοίαρχος *Fitz Roy* ἐζήτησε καὶ συνοδὸν ἐπιστήμονα, ἐφάνη δὲ πρόθυμος νὰ συμπαραλάβῃ δόκιμον φυσιοδίφην, πρόθυμον νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, αὐτὸς παρέχων πάντα τὰ τῆς θεραπείας καὶ τῆς σιτήσεως δωρεάν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ μέρος τῆς ἰδίας αὐτοῦ αἰθούσης. Ὁ Δάρβιν μαθὼν τοὺς οὐδόλως εὐνοϊκοὺς τούτους ὅρους, προσεφέρθη ἐκουσίως, καὶ ἠρνήθη πᾶσαν ἀπολαβὴν ἐπὶ μόνῳ τῷ ὄρῳ νὰ μένωσιν εἰς αὐτὸν ἀποκλειστικὸν κτῆμα αἱ συλλογαὶ τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων. Διὰ τῶν συστάσεων δὲ τοῦ πλοίαρχου *Beaufort* κατέβησεν ὁ εἰκοσι καὶ δύο ἔτη νεανίας νὰ λάβῃ παρὰ τοῦ ναυαρχείου τὴν πρὸς τοῦτο ἀδειαν.

Οὐδέποτε λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ Δάρβιν, φυσιοδίφης προέβη εἰς διερευνητικὴν ἐπιστημονικὴν περιήγησιν τόσῳ κακῶς παρεσκευασμένος. Μόνον ὡς συλλέκτης φυσικῶν ἀντικειμένων ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ. Διηγεῖται μάλιστα, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οὔτε ἐγνώριζε τί ἐκ τῆς ἀνατομίας, οὔτε εἶχεν ἀναγνώσει συστηματικὸν τι ζωολογικὸν ἔργον. Οὐδέποτε μέχρι τότε ἦφατο συνθέτου μικροσκοπίου, μὲν δὲ πρὸ ἐξ μηνῶν εἶχεν ἀρχίσει συνοικειούμενος μετὰ τῆς γεωλο-

γίας. Όλας όμως τὰς ἐλλείψεις ταύτας ἀνεπλήρωσε συμπαραλαβὼν μεθ' αὐτοῦ πλῆθος βιβλίων, ἐργασθεὶς πάσῃ δυνάμει, καὶ ἰχθυογραφίας πλῆθος ζώων θαλασσίων διαφόρων εἰδῶν. Τότε δέ, καθὰ ὁ ἴδιος ἀνομολογεῖ, ἠθάνθη βαθύτατα τὴν ἑλλειψιν γνώσεως καὶ ἀσκήσεως, δὲν ἐνθυμεῖται δὲ ποσὸς ἂν πρὸ τοῦ ταξιδίου ἐκείνου διεξήγαγέ ποτε μεθοδικῶς, κατὰ τὴν ἀκριβῆ σημασίαν τῆς λέξεως, σπουδὴν τινα ἐπὶ ἀντικειμένου οἰουμένη, πλὴν πειραματικῶν τινῶν χημικῶν ἐργασιῶν, τὰς ὁποίας παῖς ἔτι ἐν τῷ σχολείῳ ἐξέτελει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ.

Καίτοι δὲ ἡ ὁμολογία αὕτη φαίνεται ἡμῖν μικρόν τι ὑπερβολικὴ, πρέπει όμως νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀτελής αὕτη τοῦ Δάρβιν ἐν τοῖς σχολείοις ἐκπαίδευσιν οὐ μόνον βραδύτερον ἐξισώθη, καὶ δὴ ὑπὲρ τὸ μέτρον, διὰ τῆς μοναδικῆς αὐτοῦ παρατηρητικότητος, διὰ τῆς συνθετικῆς δυνάμεως τῆς διανοίας, τῆς μὴ ὑποχωρούσης πρὸ οὐδεμιᾶς τοῦ συλλογισμοῦ συνεπείας, καὶ διὰ τῆς σπανίας φιλοπονίας, ἀλλ' εἶνε πολὺ πιθανόν ὅτι ἡ πρωτοτυπία τῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἡ ἀτρομήτως ἀπορρίπτουσα τὴν εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὴν αὐθεντίαν πίστιν, ὀφείλεται εἰς τὸ ἄφρον καὶ ἀδέσμευτον τοῦ πνεύματός του ἀπὸ νεότητος. Γνωστὸν δὲ εἶνε ὅτι καὶ πολλῶν εὐφροσύνων νέων οὐσιωδῶς δυσχεραίνεται ἡ αὐθύπαρκτος ἀνάπτυξις διὰ τῆς πολλῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῆς λίαν ἐπιμεμελημένης ἀνατροφῆς.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Δάρβιν ὡς φυσιοδίφης τῆς ἐκδρομῆς ἐν τῷ πλοίῳ *Beagle* κατέλιπε τῇ 27 Δεκεμβρίου 1831 τὸν λιμένα τῆς Δεβομπόρτης, ὅπως ἐπὶ πέντε ὅλα ἔτη ζῆση στερούμενος τὰ μέγιστα συναντιληπτικῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, πᾶν, ὅπερ ἀντικαθίστατο βεβαίως διὰ τῆς ἀφθόνου ἐκ τῆς σπουδῆς τῆς φύσεως τέρψεως.

Ἐνταῦθα παραλείποντες τοὺς σταθμούς καὶ τὰς χώρας εἰς ἃς προσήγγισεν ἡ *Beagle*, καὶ τὰς ὁδοιπορίας ἃς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Ἀμερικῆς ἐπεχείρησεν ὁ Δάρβιν, τοῦτο μόνον σημειοῦμεν, ὅτι τὸ ταξίδιον ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ὑπῆρξεν ἄμοιρον σπουδαίων ἀτυχημάτων. Ὁ πλοίαρχος καὶ ἅπαν τὸ προσωπικὸν ἐξετέλεσαν ἀξιολογώτατα τὴν ἐντολήν των, ἡ δὲ μικρὰ αὕτη ἐπιστημονικὴ ἐκστρατεία ἔφερε μείζονα τῶν προσδοκωμένων ἀποτελέσματα.

Τῇ 2 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1836 ἐπέβη ὁ Δάρβιν ἐν Φαλμούτῃ τοῦ πατρῖου ἐδάφους, ὅπερ ἔκτοτε οὐδέποτε κατέλιπε. Καὶ τὰ μὲν τρία πρῶτα ἔτη μετὰ τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ἔζησεν ἐν Λονδίῳ, ἐνθα κατέταξε τὴν πλουσίαν συλλογὴν τῶν φυσικῶν ἀντικειμένων, διώρθωσε τὰ τοῦ περιπλοῦ ἡμερολόγια καὶ ἐγένετο τακτικὸν μέλος τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας, ἧς ἐξελέγη καὶ ἐπίτιμος γραμματεὺς.

Ἐῖτα μετέβη εἰς *Maer Hall* ἐν Σταφορδσίῳ

πρὸς τὸν πρὸς μητρός αὐτοῦ θεῖον, υἱὸν τοῦ διὰ τῆς ἀνακαλύψεως τῶν ὁμωνύμων σκευῶν πασιγνώστου Ἰωσήφ Wedgwood. Ἐνταῦθα ὁ Δάρβιν ἐνυμφεύθη τὴν ἐξαδέλφην αὐτοῦ δεσποινίδα *E. Wedgwood*. Ἐκ τοῦ συνωικεσίου δὲ τούτου κατὰγονται τανῦν πέντε υἱοὶ καὶ δύο θυγατέρες.

Ἐνῷ δὲ ὁ Δάρβιν καθ' ὅλην τὴν νεανικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἔχαιρε κρατίστης υγείας, μετέπειτα ἀπὸ τοῦ 1840 ἐγένετο φιλόνοσος. Καὶ καθ' ὅλον δὲ τὸν περίπλουν ἡγωνίζετο ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν ἐπίμονον ναυτίαν τῶν θαλασσοπλοούντων, ἐπὶ πέντε δὲ ὅλας ἐβδομάδας ἔμενον ἐν Βαλπαρέζο κλινοπετῆς. Τούτου ἕνεκα, τῆς υγείας αὐτοῦ πολλὰ χῶς διὰ τῆς κακῆς τῶν πλοίων τροφῆς καὶ τῶν κατὰ τὰς ὁδοιπορίας ὑπερμέτρων ταλαιπωριῶν ἰσχυρῶς διασεισθείσης, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ ἐπιδοθῇ ἐν ἡρεμίᾳ διανοίας καὶ σώματος εἰς τὰς σπουδὰς του, βραχὺ μετὰ τὸν γάμον, ἀπαρνηθεὶς ὅλως τὴν κοινωνίαν τῶν ἀνθρώπων, κατόκησε κατὰ τὸ 1842 ἐν *Down*, κώμῃ πεντακοσίων κατοίκων, παρὰ τὰ νοτιοανατολικῶς τοῦ Λονδίνου κείμενα πολίχνια *Beokenham* καὶ *Bromley* ἐν *Kent*.

Ἐν τῇ κώμῃ ταύτῃ ζῆ σχεδὸν διαρκῶς πρὸ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ὁ Δάρβιν μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ἐπεξεργαζόμενος τὰς περιγητικὰς αὐτοῦ παρατηρήσεις, κυρίως δὲ ἀσχολούμενος ἀπὸ τοῦ 1833 εἰς τὴν κατὰ τὴν ἔρευναν τῶν ζώων τῆς Πενταγονίας γεννηθεῖσαν, ἐν τῇ ἡρεμίᾳ δὲ αὐξήθειαν ἰδέαν τῆς ἀναπτύξεως πασῶν τῶν ζώικων καὶ φυτικῶν μορφῶν ἐξ ὀλίγων ἀρχικῶν τύπων, ἰδέαν, ἐφ' ἧς καὶ οἱ ἐπόμενοι αἰῶνες ἐπὶ μακρὸν χρόνον θέλουσιν ἐνασχοληθῆ. Κατὰ τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα τῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1842 διήγαγεν ὁ Δάρβιν καταγινόμενος ἐν *Down* περὶ τὴν πειραματικὴν κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφὴν τῶν ζώων καὶ περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν θεραπείαν τῶν φυτῶν, πειραματίζων καὶ διερευνῶν ἐπὶ τῆς γενετησίου τῶν ἐνοργάνων ὄντων παραγωγῆς, ἐπὶ τῆς μεταβλητικότητος καὶ διαίτης τῶν διαφορωτάτων ὁργανώσεων, ὅπως ἰδρύσῃ τὴν βᾶσιν τῆς θεωρίας τῆς ὁργανικῆς ἀναπτύξεως διὰ τῆς ἰδίας θεωρίας τῆς διαλογῆς, ἥτοι τῆς σημασίας ἣν ἔχει ἡ φυσικὴ κατ' ἐκλογὴν ἀνατροφὴ τῶν ὄντων ἐν τῷ συναγωνισμῷ ἀπασῶν τῶν ὁργανώσεων. Ἐργάσθη δὲ μετὰ καταπληκτικῆς ἐνεργείας καὶ εὐσυνειδησίας, ἐν καὶ μόνον ὑψηλὸν τέλος ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν. Πόσον δὲ δύναται νὰ κατακριθῇ ὡς σπεύδων, ὁ ὅσῳ προσεκτικὸς τόσῳ καὶ τολμηρὸς φυσιοδίφης, δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν μανθάνοντες, ὅτι ἐπὶ εἰκοσαστίαν ὅλην οὐδὲ τὸ παραμικρὸν περὶ τοῦ θεωρίας αὐτοῦ εἶχε δημοσιεύσει, ἅτε συμπηγνύων καὶ ἰσχυροποιῶν αὐτὴν ἀδιαλείπτως. Καὶ ὅταν δὲ τῇ 1 Ἰουλίου 1858 ἐξεδόθη προσωρινῇ τις αὐτῆς ἀνακοίνωσις, ἐγένετο τοῦτο τῇ ἐπιμὸνῳ προτροπῇ τῶν φίλων αὐτοῦ *Avell* καὶ *Hooker*.

Οὕτω διήγαγε μέχρι τοῦδε τὸν ἀπλοῦν βίον αὐτοῦ ὁ μέγας ἀνὴρ καὶ οὕτω μέχρι σήμερον διετέλεσεν ἐρευνῶν. Ἐῖπωμεν δὲ καὶ ὅτι ὁ Δάρβιν ἀπὸ νεότητος εὐρίσκετο εἰς τὴν εὐτυχῇ θέσιν ν' ἀφιερῇ ὅλως ἑαυτὸν καθ' ἐκάστην εἰς τὴν σπουδὴν· οὐδέποτε ἐγένετο ὑπάλληλος, οὔτε ἐκκλησιαστικὰ δὲ καθήκοντα, οὔτε διδασκαλικά, οὔτε οἰκογενειακαὶ φροντίδες παρεκώλυσάν πῶς τὴν ἄπυστον αὐτοῦ ἐπιστημονικὴν ἐνέργειαν. Οὔτε ἐπέδρασαν ποσὸς ἐπ' αὐτοῦ αἱ τέρψεις καὶ διαχύσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Γράφοντες δὲ ταῦτα δὲν ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ Δάρβιν ἐγένετο καὶ μισάνθρωπος. Διότι καὶ σήμερον ἔτι, ὅταν ἡ υγεία του ἐπιτρέπῃ αὐτῷ, δέχεται εὐχαρίστως εἰλικρινεῖς συναναστροφάς· εἶνε δὲ τόσα ἀξιαγάπητος ἐν τῇ μετὰ τῶν ἀνθρώπων κοινωνίᾳ, ὅσῳ ἀξιοσέβαστος ἐν τῇ ἐπιστῇ.

Καὶ τὸ εἶδος δὲ τῆς μορφῆς αὐτοῦ ἔχει τι τὸ ἐπιβάλλον. Μακρὸν λευκὸν γένειον, ἀσυνήθης κυρτότης τοῦ κρανίου, μέτωπον προέχον, διηυλακωμένον ὑπὸ τῶν βαθειῶν αὐλάκων τῶν σκέψεων, δασεῖα λευκαὶ τρίχες ὀφρύων, σκιάζουσαι τοὺς λίαν βαθέως κεχωσμένους ὀφθαλμούς, ὑποδεικνύουσιν ἰδιόζουσαν ἐπαγωγὸν σπουδαιότητα. Ἄγνοε δὲ τις, προσβλέπων αὐτόν, τί κυρίως ἐκφράζεται διὰ τῆς μορφῆς αὐτοῦ, ἂν ἡ φρόνησις ἢ ἡ εὐφυΐα, ἂν τὸ φιλέρευνον ἢ ἡ ἐμπιστοσύνην διεγείρουσα ἀπλότης.

Ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἀξιομάτων ἅτινα ἐδόθησαν εἰς τὸν Δάρβιν μνημονεύομεν ἐνταῦθα: τοῦ βασιλικοῦ μεταλλίου, ὅπερ ἔλαβεν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ τῷ 1853, τοῦ μεταλλίου τοῦ Κομπλέτ τῷ 1864, τοῦ μεταλλίου τοῦ Βολλαστῶνος ὑπὸ τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας. Ἐν ἔτει 1867 ἐγένετο ἱππότης τοῦ πρωσικοῦ τάγματος «pour le mérite». Ἐν ἔτει 1868 τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης ἀνέδειξεν αὐτόν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς πεντηκονταετοῦς ἐορτῆς τῆς ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ, ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς ἰατρικῆς. Ἡ σχολὴ ἀποκαλεῖ αὐτόν ἐν τῷ διπλώματι ἰδρυτὴν τῆς θεωρίας τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν. Πλὴν τούτων ὁ Δάρβιν εἶνε ἐπίτιμος διδάκτωρ τῆς Κανταβριγίας καὶ τῆς Ὁξφόρδης, μέλος τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ (*F. R. S.*), τῆς βασιλικῆς ἐταιρείας ἐν Ἐδιμβούργῳ (*F. R. S. E.*), τῆς λιναϊκῆς ἐταιρείας ἐν Λονδίῳ, τῆς γεωλογικῆς ἐταιρείας αὐτόθι (*F. G. S.*), τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Βερολίῳ, Στοκχόλμῃ, Παρισίοις, Βιέννῃ, Πετροπόλει, τῆς καισαρικῆς ἀκαδημίας τῶν περιέργων τῆς φύσεως, τῆς ἐταιρείας τῶν ἐπιστημῶν ἐν Οὐψαλίᾳ καὶ Νέα Ὑόρκῃ, ἐπίτιμον μέλος τῆς φυσικοῖστορικῆς ἀκαδημίας ἐν Φιλανελφίᾳ καὶ εἰς πλῆθος ἄλλο σπουδαίων σωμάτων.

Πλεῖτον ὅμως ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς καὶ μείζονα ποικιλίαν τοῦ ἐξωτερικοῦ αὐτοῦ βίου παρέχουσιν

αἱ ἐκτεταμέναι αὐτοῦ ἐπιστημονικαὶ ἐνασχολήσεις. Πλὴν τῶν γενικῶς γνωστῶν μεγάλων αὐτοῦ ἔργων ἐξέδοτο ὁ Δάρβιν καὶ πλῆθος γεωλογικῶν, ζωολογικῶν καὶ βοτανικῶν ἐρευνῶν. Ὁλίγιστοι φυσιοδίφαι ἡσχολήθησαν ἐπὶ τόσον εὐρέως ἐπιστημονικοῦ πεδίου καὶ μεθ' ὁμοίας ἐπιτυχίας. Ὁ Δάρβιν δὲν εἶνε εἰδικὸς οὔτε εἰς τὴν ζωολογίαν οὔτε εἰς τὴν φυτολογία οὔτε εἰς τὴν γεωλογίαν· εἶνε κυρίαρχος καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐπιστημῶν. Ἐγκλίει ἐν ἑαυτῷ ἀληθῆς θησαυρὸν φυσικοῖστορικῶν γνώσεων. Τὰς μεγάλας του ὅμως ἀνακαλύψεις χρεωστεῖ εἰς τὴν μετὰ ζήλου σπουδὴν τῆς παραγωγικότητος τῶν ζώων καὶ τῆς κατ' ἐκλογὴν θεραπείας τῶν φυτῶν, ἐξ οὗ δύνανται τανῦν νὰ παραδειγματισθῶσι καὶ ἅπαντες οἱ ζωολόγοι καὶ οἱ βοτανικοί. Διότι μέχρι τοῦδε οἱ κτηνοτρόφοι καὶ φυτοκόμοι εἰργάζοντο χωρὶς νὰ προσέχωσι ποσὸς τὸν νοῦν εἰς θεωρητικὰς ἐρεῖνας· τὰ καταπληκτικὰ δ' ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν τῶν περὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν κτηνοτροφίαν τῶν οἰκιακῶν ζώων καὶ τὴν κατ' ἐκλογὴν φυτοκομίαν τῶν οἰκιακῶν φυτῶν ἀσχολουμένων εἰδικῶν ἀνδρῶν ἔμενον ὅλως ξένα καὶ εἰς τοὺς ἐπιστήμονας συλλέκτας καὶ εἰς τοὺς ζωολόγους καὶ βοτανικοὺς τῆς λιναίας καὶ κυβερνείου σχολῆς. Εἰς τὸν Δάρβιν δὲ κυρίως ἀνήκει ἡ δόξα ὅτι μετὰ πολλοῦ κόπου κατέκτησε καὶ τὸ πεδὶον τοῦτο τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Οὕτω δὲ καὶ τὴν ἐμπειρίαν προήγαγε καὶ εἰς τὴν καθαρὰν θεωρίαν ἀπέδωκε τὴν προσήκουσαν ἀξίαν, ὁριστικῶς ἐξορίσας τὴν προτέραν μονομερῆ τετεολογίαν ἐκ τῆς φυσικῆς ἱστορίας καὶ ἀντικαταστήσας αὐτὴν διὰ τῆς φυσικῆς διαλογῆς.

Ὁ χρονολογικῶς ἐπισκοπῶν τὰ ἅπαντα τοῦ Δάρβιν, θὰ ἐκτιμῇ ἐπαξίως τὴν συγγραφικὴν αὐτοῦ θειότητα, ἥτις συγχρόνως εἶνε πιστὴ εἰκὼν τῆς ὁδοῦ τῶν σπουδῶν του. Ἐκ τῆς ἐπισκοπῆσεως δὲ ταύτης θέλει παρατηρήσει, ὅτι πρῶτον μὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐκ τῶν εἰδικῶν μελετῶν μόνον γεωλογικαί, εἰτα ζωολογικαί, τέλος δὲ σχεδὸν μόνον βοτανικαί. Τανῦν δὲ ὁ μετὰ νεανικῆς εἰσέτι δυνάμεως ἐργαζόμενος φυσιοδίφης ἀσχολεῖται κυρίως εἰς φυσιολογικὰ ἐπὶ τῶν φυτῶν πειράματα.

Παραλείποντες ἐνταῦθα τὰ διάφορα τοῦ Δάρβιν συγγράμματα, ἀναφέρομεν τρία μόνον. Ἐν ἔτει 1839 ἐξέδοτο περιγραφὴν τοῦ περὶ τὴν γῆν περίπλου του, ἐν ἔτει δὲ 1859 τὸ σύγγραμμα τὸ ἰδρύσαν τὴν νέαν χρονολογίαν ἐν τῇ φυσικῇ ἱστορίᾳ, ἥτοι τὸ *Περὶ τῆς ἀρχῆς τῶν εἰδῶν τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν διὰ τῆς κατὰ φύσιν ἀκατροφῆς ἥτοι τῆς διατηρήσεως τῶν τελεσίων φυτῶν ἐν τῷ ἄγῳι περὶ ἐπάρξεως*. Λονδίνον 1859. Ἡ πρώτη ἐκδοσις τοῦ συγγράμματος τούτου ἐγένετο τῇ 24 Νοεμβρίου 1859, ἡ δευτέρα ἀμετάβλητος τῇ 7 Ἰανουαρίου 1860 (πε-

ρίεχουσα IX-502 σελίδας)· ἡ τρίτη κηρύχνη, διωρθωμένη, ἔχουσα δὲ ἱστορικὴν εἰσαγωγὴν, τὸν Μάρτιον τοῦ 1864 (XX-538 σελ.)· ἡ τετάρτη τῷ 1866, ἡ πέμπτη διωρθωμένη (XXIII-596 σελ.) τὸν Μάϊον τοῦ 1869, ἡ δὲ ἕκτη ἐκδοθεῖσα εἰς ἀντίτυπα δέκα καὶ ἐπτὰ χιλιάδας ἐν ἔτει 1872. Τοῦ πρωτοτύπου δὲ τούτου ἐγένοντο πάμπολλαι μεταφράσεις, δύο εἰς τὸ γερμανικόν, δύο εἰς τὸ γαλλικόν, δύο εἰς τὸ ῥωσικόν, μία ὀλλανδική, μία ἰταλική, πολλαὶ δὲ ἀμερικανικαὶ πρὸ τοῦ 1870.

Τὸ περὶ ἀρχῆς τῶν εἰδῶν σύγγραμμα θεωρεῖ ὁ Δάρβιν ὡς πρόδρομον ἄλλων περιεκτικωτέρων συγγραμμάτων, ὧν τῆς δημοσιεύσεως ἤρξατο ἀπὸ τοῦ 1868.

Ἐν ἔτει 1871 ἐξέδωσε τὸ τὸ γενικὸν διαφέρον κινῆσαν ἔργον, *Περὶ τῆς φυσικῆς τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς καὶ περὶ τῆς γενετησίου κατὰ διαλογὴν ἀνατροφῆς*. Ἀδίκως δὲ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἶχον ἰσχυρισθῇ, ὅτι ὁ Δάρβιν ἐφοβεῖτο νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς θεωρίας αὐτοῦ τὴν σπουδαιοτέραν τῶν συνεπειῶν, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει ζωικὴν τὴν καταγωγὴν, διότι εἰς δύο χωρία τοῦ ἐν ἔτει 1868 ἐκδοθέντος συγγραμμάτος του εἶχεν ἤδη σαφῶς ἐκφρασθῇ περὶ τούτου. Ἐν τῷ συγγράμματι τούτῳ ἐρευνᾶται τὸ ζήτημα ἐκ βάρων, καὶ διαφωτίζεται καὶ ὑποστηρίζεται μεθ' ὅλης τῆς σαφηνείας. Τούτου δευτέρα ἐκδοσις, ἐκ δέκα χιλιάδων ἀντιτύπων, ἐγένετο τῷ 1873.

Ὡς πρὸς τὴν ὑποδοχὴν δὲ τῆς δαρβινικῆς θεωρίας δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι αὕτη οὐδαμῶς, οὔτε ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, διήγειρε τόσῳ μέγα διαφέρον, τόσῳ μεγάλας κατακρίσεις καὶ τόσας συμπαθείας ὅσῳ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἀφ' οὗ χρόνου ἤρξαντο ἀναφαινόμενα τὰ συγγραμμάτα του ἀληθῆς πλήμμυρα συγγραμμάτων ἡγήθη αὐτόθι. Εἰς πλείστα γερμανικὰ πανεπιστήμια καὶ τανῦν ἐτι παραδίδεται ὡς ἰδιαίτερος κλάδος εἰς σπουδαστὰς πᾶσιν τῶν ἐπιστημῶν εἰς ὑπερπλήρη ἀκροατήρια.

Καὶ ὄντως, οὐ μόνον ἡ Ζωολογία καὶ ἡ Φυσιολογία, ἡ Ἀνατομία καὶ ἡ Ἑμβρυολογία, ἀνεπτύχθησαν σπουδαίως δεχθεῖσαι τὴν θεωρίαν ταύτην, ἀλλὰ καὶ ἡ Ἐθνολογία καὶ ἡ Ἀνθρωπολογία καὶ ἡ Φιλοσοφία, ἰδίως δὲ ἡ Ψυχολογία δὲν ἀρνοῦνται ὅτι ὑπέστησαν τὴν ἀνατρεπτικὴν τῆς θεωρίας ταύτης ἐπίδρασιν.

Καὶ τὸ μέγα δὲ πρόβλημα πῶς ἀνεπτύχθησαν φυσικῶς καὶ τίνι τρόπῳ ἐτροποποιήθησαν κατὰ μικρὸν ἐν τῷ δρόμῳ τῶν αἰώνων αἱ τανῦν ἐν χρήσει θρησκείαι καὶ οἱ τῶν ἡθῶν νόμοι, καὶ τὸ αἶνιγμα λέγομεν τοῦτο, τὸ ὑπὸ τῶν παρελθουσῶν ἐκατονταετηρίδων παραδοθὲν εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους οὐδέποτε θέλει ἀποσφραγισθῇ ἡνευ τοῦ—*δαρβινισμοῦ*.

ΣΠ. ΜΗΔΙΑΡΑΚΗΣ.

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

καὶ αἱ συνουσίαι τῶν πενήτων ἐν Λονδίνῳ.

Ἐν Λονδίνῳ, τῇ 15 Ἰουνίου 1879.

Πρὸ ὀλίγου περιῆλθον συνοδευόμενος ὑπὸ δύο βοηθῶν τῆς ἀστυνομίας, οὓς ὁ ἀστυνόμος συνταγματάρχης κ. Ἐνδερσον ἔσχε τὴν καλωσύνην νὰ θέσῃ ὑπὸ τὴν διάθεσίν μου, τὰ lodgings καὶ τὰ lanes τοῦ Οὐάϊτ Τσάπελ. Δευτέραν ταύτην φεραν εἰσέδυσον εἰς τὰ ὑποχθόνια ταῦτα τοῦ Λονδίνου, ἐνθα οὐδέποτε θέτουσι τὸν πόδα οἱ Ἀγγλοὶ, παρὰ προσδοκίαν δὲ παρετήρησα ὅτι ἐν πᾶσιν ἡ πρόοδος ἢ ἂν θέλετε ὁ συρμός βαίνει εἰς τὰ ἐμπρός. Τὸ Οὐάϊτ Τσάπελ τοῦ 1879 δὲν ὁμοιάζει πλέον πρὸς τὸ τοῦ 1876. Αἱ γυναῖκες ὀλιγώτερον ἢ ἄλλοτε σύρουσι τὰς φρικωδῶς γραφικὰς ἐνδυμασίας των, τὰς κοκκίνας καὶ κιτρίνας ἐκεῖνας ἐσθῆτας, μὲ τὰς ὁποίας ὠμοιάζον πρὸς ῥακοφόρους χορευτρίας θεάτρου, οἱ δὲ ἄνδρες δὲν φοροῦσι πλέον τὰ τρυπημένα ἐκεῖνα καὶ κατ' ἄλλόκοτον τρόπον διεστραμμένα λευκὰ καστόρια, ἅτινα τότε εἶχον ἐμποιήσει αἰσθησιν καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὸν ζωγράφον Νίττην, ὅτε τὸ πρῶτον εἶχον περιέλθει μετ' αὐτοῦ τὴν συνοικίαν ταύτην. Πρέπει λοιπὸν νὰ σπεύσῃ ὅστις θέλει ἐκ τοῦ πλησίον νὰ ἴδῃ ἐν ταῖς μεγάλας πόλεσι τὰς κοινωνικὰς ἐκεῖνας πληγὰς, αἵτινες ἐν μέρει πανταχοῦ ἐπουλῶνονται χωρὶς ἐντελῶς νὰ θεραπευθῶσι, τὰ ῥάκη ἐκεῖνα, ἅτινα ὀσημέραι ἐξαφανίζονται καὶ καθίστανται κατὰ τὸ φαινόμενον εὐπροσωπότερα χωρὶς ἢ σὰρξ νὰ γίνηται παχυτέρα καὶ χωρὶς νὰ παρέχῃται θρεπτικώτερα τροφή εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Χθὲς λοιπὸν μετὰ τριῶν τετάρτων τῆς ὥρας δρόμον ἐφ' ἀμάξης, ἀφορμηθέντες ἐκ τοῦ Πικκαδιλλύ, ἐφθάσαμεν εἰς τὴν εἴσοδον μικροῦ δρομίσκου, Δέμαν στρεῖτ καλουμένου, εἰς τὸ ἄκρον τῆς μεγάλης ὁδοῦ Οὐολδ Γκάιτ, ἐνθα τὰ πολλὰ κρεωπωλεῖα. Οἱ βοηθοὶ τῆς ἀστυνομίας, εἰς οὓς εἶχεν ἐκ τῶν προτέρων γαίνει γνωστὴ ἡ ἐπίσκεψίς μας, ἐνδεδυμένοι πολιτικὰ ἐνδύματα, περιέμενον τὴν ἀφίξιν τῆς ἀμάξης μας. Ὁ ἕτερος αὐτῶν, ὁ κ. Μῶσερ, ὅστις ὠμίλει λαμπρὰ τὴν γαλλικὴν καὶ εἶχε πέρυσι συνοδεύσει τὸν πρίγκιπα τῆς Οὐαλίας εἰς τὸ εἰς Παρισίους ταξιδιδίον του, μᾶς εἶπεν ὅτι ὁ συνάδελφός του ἔχων τὴν γενικὴν ἐποπτείαν τῶν lodgings, ἔμελλε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ παντοῦ, ὅπου ἡθέλομεν νὰ ὑπάγωμεν, μᾶς συνίστα μόνον νὰ εἴμεθα σιγηλοὶ καὶ νὰ μὴ ἀποκρινώμεθα εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἡθελον τυχὸν μᾶς ἀποτείνει τὸν λόγον.

Ἡ ὥρα εἶνε περίπου ἡ ἐνδεκάτη, εἴμεθα δὲ τέσσαρες ἡμεῖς καὶ δύο οἱ βοηθοί, ἔξ. Ἀπεπέμψαμεν τὴν ἀμάξαν καὶ ἐβαδίζομεν πεζῇ χωροῦντες πρὸς σκοτεινὰς ὁδοὺς, ἐνθα ἀνεφαίνοντο ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐπιφοβὰ πρόσωπα καὶ σύρονται λευκοφορεμένοι γυναῖκες, ναῦται Ἰρλανδοί, νυκτοπλά-

1. Ἰδὲ καὶ τόμ. Β' τῆς Ἑστίας σελ. 786 καὶ 803.

νητες καὶ ἄλλοι ἐλαύνοντες χειραμάξια, ἐφ' ὧν ἔκειντο ἐκτεθειμένοι βραστοὶ κοιλίαι, λαχανικά, ῥαβάρβαρον καὶ κομμάτια ἐρυθροῦ κρέατος. Ὁ ὄγλος πολὺς συνωθεῖται παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν ὁξέως φωτιζομένων οἶνοπωλείων καὶ πνευματοπωλείων, νεαραὶ δὲ γυναῖκες, τὸ πλείστον εὐμορφοὶ καὶ τινες μὲ ὑπωπιασμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς προσμένουσι, καγχάζουσιν, ὅζουσιν οἶνοπνεύματος καὶ ἱρλανδικῷ οὐίσκιου.

Εἰσερχόμεθα εἰς τι ὠδικὸν καφενεῖον—ἃς τὸ ὀνομάσωμεν οὕτως—ὑπερεκχειλισμένον θορυβῶδους πλήθους· ἡ ζέστη εἶναι ἀφόρητος. Βλέπεις ἐκεῖ ὀθριώδεις ὄψεις, ἄνδρας φοροῦντας παράξενα καλύμματα, διακρίνεις δὲ καὶ λεπτοὺς προσώπου χαρακτῆρας μάλιστα μεταξὺ τῶν γυναικῶν, αἵτινες φαίνονται ἡλίθιοι. Ὑπάρχουσι μεταξὺ τοῦ πλήθους οὐκ ὀλίγοι εὐμορφοὶ ἐβραῖαι προσεκτικῶς ἀκροώμενοι ἀνοήτου τινὸς ἄσματος ἢ παρατηροῦσαι ἀγροῖκον αἰοδὸν μαυρισμένον ἔχοντα τὸ πρόσωπον διὰ κεκαυμένου φελλοῦ καὶ ὀρχόμενον μὲ ξύλινα σανδάλια. Ἐπειτα παρουσιάζεται παχύσαρκος γυνὴ μὲ ἐνδυμασίαν ἱρλανδικήν, στοργγύλον ψάθινον κάλυμμα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ κοντὸν φόρεμα καὶ ἀρχίζει νὰ ᾄδῃ ἄσμα τι τῆς πατρίδος τῆς, ὅπερ ἀπὸ τοῦ βάθους τοῦ φερεοῦ ἐκείνου ὄχλου ὑποδέχονται λαρυγγικαὶ εὐφημίαι ὅμοιαι πρὸς βρυχηθμοὺς θηρίου. Μετὰ τὴν κατάπαυσιν τοῦ θορύβου πρόεδρος τις μαυροφορεμένος ὅμοιος πρὸς τοὺς chairman τῶν συναυλιῶν τῆς ὁδοῦ τοῦ Ὁξφορντ ἢ τοῦ Ἀυμάρκτ ἀγγέλλει εἰς τὸ πλῆθος τὰ ἄσματα, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ψαλῶσι καὶ τὰ ἄλλα παιγνίδια, τὰ ὁποῖα ἔμελλον νὰ ἐκτελεσθῶσι. Ὅσον βαθέως καὶ ἂν καταβῆς εἰς τὰ κοινωνικὰ στρώματα θὰ ἀπαντήσῃς τὸ μαῦρον φόρεμα ἀκόμη δὲ καὶ τὸν λευκὸν λαίμοδετον.

Ἡ μουσικὴ ἐκείνη τρώγλη καλεῖται Wiltons' Palace of Varietés. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ θεάτρα ἐνταῦθα, τὸ θέατρον Pavillon π. χ., ἐνθα παρίστανται δράματα ὀλιγώτερον αἰματηρὰ ἢ τὰ διαδραματιζόμενα ἐν ταῖς ὁδοῖς. Ἐξελθόντες τοῦ παλατίου τῶν Varietés εἰσερχόμεθα εἰς αἶθουσαν χοροῦ, ὅπου ἐν πνιγροτάτῃ ἀτμοσφαίρᾳ στροβιλοῦνται γερμανικὸν στροβίλον γυναῖκες μὲ ξεθωριασμένα καὶ ἐλεεινὰ ἱμάτια καὶ ἄνδρες ἔτι φαυλοτέρων ἔχοντες τὴν ὄψιν καὶ τὴν περιβολὴν πρὸς τὸν ἥχον ἐνὸς βαρυαύλου καὶ δύο κλαρινέττων. Ὁρχοῦντο δ' ἐκεῖ γερμανικὸν βάλε διότι Γερμανοὶ συνήθως συναθροίζονται εἰς τὸ μεταπρατήριον ἐκεῖνο τοῦ ζύθου καὶ τοῦ βράνδν. Ἀστὸς μὲ τεταμένους τοὺς ὄνυχας εἶνε κερτημένος εἰς τὴν εἴσοδον, ἐξ οὗ λαμβάνει τὸ ὄνομα, ὁ Πρωσσικὸς Ἀστὸς, ἡ αἶθουσα αὕτη τοῦ χοροῦ ἥτις κεῖται εἰς τὸ Saint George in East καὶ ἔχει φήμην χειροτέραν τῶν χειρίστων καταγωγίων τῶν Παρισίων. Ὡς ἀναφυκτικὰ ἐκεῖ προσφέρονται εἰς τοὺς κτηνώδεις ὀρχηστὰς λουκά-

νικα καὶ λεπτοκάρια. Αἱ γυναῖκες, ὧν μία σύρει τετριμμένον φαῖον βελουδένιον φόρεμα διασῶζον ἐτι λείψανα τοῦ πάλαι ἐκ μαύρων χανθρῶν κρασπεδώματος, ὀρχοῦνται καὶ μόναι των, ὡς αἱ μικραὶ γριζέται ὑπὸ τὰ δένδρα τοῦ Πράτερ τῆς Βιέννης, στροβιλίζουσαι μὲ βαρέα ποδῶν κροτήματα. Δὲν δύναται τις νὰ φαντασθῇ πόσον φρικώδης εἶνε ἡ ἀνδροκαρῆς λαμπρότης τῶν ὀφθαλμῶν των καὶ πόσον φαῦλα τὰ προκλητικὰ των μειδιάματα ὑπὸ τὴν ἐκτυφλῶνουσιν λάμψιν τοῦ φωταερίου. Ἀπὸ τοῦ Ἀστοῦ τῆς Πρωσσίας ἃς πορευθῶμεν εἰς μέρος ἰσπανικόν.

Ναῦται τῆς Βαρκελώνης καὶ χαλκόχοροι μείρακες τῶν Γαδεύρων περιστρέφοντες μεταξὺ τῶν ἰσχνῶν δακτύλων των σιγαρέττα θεωροῦσιν ὀρχομένης κορασίδας καὶ ὑπὸ τοὺς κοκκίνους σκούφους των μᾶς παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ ἀποροῦντες ὅτι εἰς τὸν Χορὸν τοῦ Ρόδου εἶχον εἰσχωρήσει ἀστυνομικοὶ ὑπάλληλοι. Ἀπὸ τῆς καπνισμένης στέγης τῆς αἰθούσης τοῦ Ρόδου κρέμανται τεμάχη σημαίων καὶ πάντων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν τὰ ἐμβλήματα εἶνε ἀναπεπταμένα ἐκεῖ, εἰς τὸ δυσῶδες ἄντρον πάσης κακίας. Οἱ εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀγγλικῆς μητροπόλεως καταγόμενοι ναῦται εὐρίσκουσιν ἐν τῇ πυκνῇ καπνῇ τῆς πίπας καὶ τῇ βαρείᾳ ὁσμῇ τῶν οἶνοπνευμάτων τῆς πατρίδος των πάντες τὰ χρώματα.

Ἄλλ' εἰς πάντα ταῦτα τὰ ποτικὰ καὶ μουσικὰ ἐντευκτήρια, εἰς τὰς σκοτεινὰς ἐκεῖνας ὁδοὺς δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὀλιγώτεροι σχετικῶς εἶνε τώρα οἱ οἰνόφυγες καὶ τοῦτο διότι ἡ ὑπὸ τριῶν ἐτῶν ἐξακολουθοῦσα ἐμπορικὴ κρίσις στερεῖ τοὺς ἐργάτας τῶν ἀναγκαίων χρημάτων καὶ τοὺς ἐξαναγκάζει μάλιστα νὰ καταφεύγωσιν εἰς τὸ work-house (κατάλυμα τῶν ἐργατῶν).

Εἰς τὸ work-house καταλύουσι τὴν νύκτα. Ταῦτα νυκτερινὰ καταλύματα συνεστάθησαν καὶ ἐν Παρισίοις, τὰ τοῦ Λονδίνου ὅμως θεωροῦνται ὡς ὑποδείγματα. Πρὶν ἢ εἰσελθῶμεν εἰς τι ἐξ αὐτῶν ἃς ἀκολουθήσωμεν τὸν σκοτεινὸν ἐκεῖνον δρομίσκον τὸν ἐκατέρωθεν σανιδόκλειστον, ὅστις ἀπολήγει εἰς πλατείαν ἐδόν, ἐνθα ὅμιλοι ἀνθρώπων διαλέγονται, γελῶσι, ἄδουσιν ἢ ὑβρίζονται. Εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δρομίσκου, μετὰ πολλοὺς ἐλιγμούς ἐν σκότει ψηλαφῇ, ὁ ἀστυνομικὸς ἐπιστάτης τῶν καταλυμάτων εἰσερχεται εἰς χαμηλὴν μονώροφον οἰκίαν καὶ χαιρετίσας ἡλικιωμένην γυναῖκα, ἥτις ἵσταται εἰς τὸ ἰσόγειον, ἐν στενῇ δωματίῳ, ἀναβαίνει συναναβαίνοντες δὲ καὶ ἡμεῖς μετ' αὐτοῦ, χαμηλόντες τὴν κεφαλὴν, κλίμακα στενὴν, ἥτις ἀπολήγει ὡς τρύπα κελλαρίου εἰς μικρὸν καπνισμένον καὶ δυσῶδες θάλαμον, ὅπου δκτὼ δέκα ἄνθρωποι, πάντες σχεδὸν μαζεμένοι ἐπὶ καταπεπισμένων ἀχυροστρωμάτων, προβάλλουσι τὴν κατάμαυρον καὶ χαλκοειδῆ τῶν ὄψιν πρὸς τι λυχναρίον καῖον ἐκεῖ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν, ἐν ὑαλίῳ δοχείῳ.

— Καλημέρα, 'Ιόνσων! είπεν ὁ ἐπιστάτης.

Φωνή δέ τις μόλις ἀκουσμένη ἀπήντησε.

— Καλημέρα.

Τίς εἶχεν ἐμιλήσει; Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, ὧν δύο μὲν ἦσαν ὄρθιοι, οἱ δὲ λοιποὶ ἔκειντο, πάντες δ' ἐφόρουσαν εὐρωπαϊκὰς ἐνδυμασίας, ἦσαν ἀκίνητοι καὶ ὠμοιάζον πρὸς ἀγάλματα. Τὸ πρόσωπόν των, τὸ ὁποῖον ἐφαινετο μαῦρον, ἐφωτίζετο ὑπὸ τῶν λυχναρίων ἐκείνων, πρὸς ἃ ἐπλησίαζον καπνίζοντες εἰς πίπας παντοίων καὶ παραδόξων σχημάτων. Ὁ ἀποκριθεὶς εἰς τὸν ἐπιστάτην εἶπε ὁ γέρον ἐκεῖνος ὁ ἰσχυρὸς καὶ κίτρινος, ὁ κοίλῃν ἔχων τὴν ὄψιν καὶ ἀραιὸν τὸν πώγωνα. Πρὸς τὴν φλόγα τοῦ λυχναρίου θερμαίνει οὐσίαν τινα προσκεκολλημένην εἰς τὸ ἄκρον σύρματος. Ὁ γέρον ἐκεῖνος εἶπε ὁ 'Ιόνσων ὁ ὀπιόρροφος.

Εἶπε Κινέζος καὶ Κινέζοι εἶπε καὶ πάντες οἱ ἄλλοι οἱ ἐκεῖ συγκεῖμενοι, ναῦται ἐλθόντες εἰς τὴν τρύπαν ἐκείνην, ἔνθα τοὺς περιμένει μακαρία ἀναισθησία καὶ χαύνωσις διὰ τοῦ ὀπίου. Μόλις κατήχθησαν εἰς τὰς ἀγγλικὰς ἀκτὰς ἔτρεξαν εἰς τὴν τρώγλην. Εἴκοσιπέντε ἔτη εἶπε, ἀφ' οὗ ὁ 'Ιόνσων εἰς τὸ ἀπόκεντρον ἐκεῖνο τοῦ Λονδίνου μέρος κάμνει τὸν ἔμπορον τοῦ ὀπίου καὶ ποτίζει τοὺς συμπολίτας του θάνατον, τὸν ὁποῖον τῷ πληρώνουσιν εἰς ἀγγλικὸν νόμισμα, ἐὰν ἔχωσιν, ἢ ἄλλως εἰς κινεζικόν. Ὁ 'Ιόνσων γνωρίζει εἰς ποίους ἀργυραμοιβοὺς θὰ ἀνταλλάξῃ τὰ τρυπημένα κέρματα τῆς Κίνας ἀντὶ νομίσματος κυκλοφοροῦντος ἐν 'Αγγλίᾳ· εἶπε πλούσιος, πλουσιώτατος καὶ ὅμως ἐκεῖ θάποθάνῃ, εἰς τὴν ῥυπαρὰν τρύπαν του. Πατρίς του εἶπε τὸ Σαγγαῖ καὶ τὸ ἀληθές του ὄνομα 'Ιωά-Σῶ, τὸ ὁποῖον ἐξήγγλισεν εἰς τὸ 'Ιόνσων, ἐνυμφεύθη δὲ—πράγμα παράδοξον—'Αγγλίδα γυναῖκα, ἥτις τὸν ἀγαπᾷ καὶ θησαυρίζει ὡς αὐτός. Δὲν εἶπε παράξενον ἡμέραν τινὰ νὰ ἀκούσωμεν ὅτι τοὺς ἔπνιξαν διὰ νὰ κλέψωσι τὴν περιουσίαν των, τίποτε ὅμως δὲν θὰ εὕρωσι διότι φάνηται ὅτι ὁ Κινέζος κατορύσσει πού τὰ χρήματά του.

Οἱ ὀπιόρροφοι οὗτοι καπνίζουνσι δώδεκα περίπου πίπας καθ' ἑκάστην. Κινέζοι οὐδέποτε κατὰγονται πρὸς τὸ κατὰστημα τοῦ 'Ιόνσων διότι τοῦ Οὐρανίου Κράτους ὁ πρεσβευτὴς δὲν ἐπιτρέπει εἰς τὰς συμπολιτιδὰς του, ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐπὶ τῶν εἰς 'Αγγλίαν καταπλεόντων πλοίων, νὰ ἐξέρχωνται εἰς τὴν ξηράν. Παρατηρῶ τοὺς σαπρὺς ἐκείνους κραββάτους, τὰ ἀκίνητα ἐκεῖνα ὄντα, τὰς ὄψεις τὰς μαυρωπὰς, τοὺς λευκοὺς ὀφθαλμοὺς, τὰ ῥυπαρὰ τῶν κεφαλῶν καλύμματα! Ὑπάρχει εἰς τὸν τοῖχον πίναξ ἀνθρωπίνος, ἐφ' οὗ εἶπε σημειωμένον πόσας πίπας ἕκαστος ἐκάπνισεν· εἰκόνας τινὲς καὶ εἰς κοῦκος συμπληροῦσι τὴν ὅλην τῶν τοίχων διακόσμησιν. Ἀσφυξία κατалаμβάνει ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, εἰς διάστημα δύο λεπτῶν τῆς ὥρας δύναται τις νὰ καταλή-

φθῇ ὑπὸ φθειριάσεως ἅμα καὶ ὑπὸ ἡμικρανίας. Καὶ ὅμως τὴν θρόνῳ ἐκεῖνα ὄντα λογιζοῦσιν ἑαυτὰ εὐδαίμονα ἐν τῇ βρωμερᾷ τρώγλῃ ἀποβλακούμενα ὑπὸ τῆς χρήσεως τοῦ ὀπίου.

— Good night, 'Ιόνσων!

— Good night!

Ἐξερχόμεθα. Οὐδεὶς κινεῖται. Καπνίζουνσιν.

Ὁ δρομίσκος γέμει μικρῶν παιδίων ζητούντων ἐλεημοσύνην, ἐν πέννῃ, ὁ δὲ ἀστερόστικος οὐρανὸς ἐπισκέπει τὴν τόσῃν ἀθλιότητι!

Ὁ ἐπιστάτης μοι δεικνύει ἀντικρὺ εἰς τοῦ 'Ιόνσωνος στενὸν τι παράθυρον καὶ τόσον χαμηλόν, ὥστε θὰ ἠδύνατό τις σχεδὸν νὰ τὸ φθάσῃ ἐκτείνων τὴν χεῖρα. Ἐκεῖ μέσα διέτριψεν ὁ Κάρολος Dickens! Ἐκλείσθη ἐκεῖ αὐτός, πλουσιώτατος ὧν, ἵνα ἐκ τοῦ πλησίον καὶ οἴονεῖ ἐπὶ ζωντανοῦ κρέατος σπουδάσῃ τὰ ἥθη καὶ ἔθιμα τῶν ἀθλίων.

Κατεῖχεν ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον ὅτε συνέγραφε τὸ τελευταῖον τοῦ μυθιστορήμα, ὅπερ ἀπέμεινεν ἀτελές, τὴν γυναῖκα ἐκείνην τὴν συζευχθεῖσαν ἑνα μαῦρον. Τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο, διασκευασθὲν ἐν Γαλλίᾳ μετωνομάσθη τὸ ἔργον τοῦ 'Ιασπέρου. Ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον διατριβὴ ἐν τῇ μεμολυσμένῃ ἐκείνῃ ἀτμοσφαίρᾳ ἔκοψε τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ Δίκινς, ὃν ἐν τῇ ἀγρίᾳ ἐκείνῃ συνοικίᾳ πάντες ἡγάπων χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζωσιν διότι ἔτεινε ἐλεήμονα τὴν χεῖρα εἰς τὰς ταλαιπώρους γυναῖκας καὶ εἰς τὰ πτωχὰ παιδιά. Ὁταν ἀπέθανεν ὁ περιφανὴς συγγραφεύς, Ἀμερικανοὶ τινες ἡγόρασαν τὴν τράπεζαν τοῦ μικροῦ δωματίου, τὴν κλίνην, τὰ χαρτιά, τὸ δάπεδον καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς ποντικούς, οἵτινες εὐρέθησαν εἰς τὸ ἐνδιαίτημα, ὅπου ὁ Δίκινς εἶχε γράψῃ τὸ τελευταῖον μυθιστόρημά του!

Περὶ τὰς ἀπαισίας ἐκεῖνας στενωποὺς (lanes) πόσοι ἀστεργοὶ, πόσοι ἀνέστιοι περιφέρονται! Βαδίζομεν παρ' ὑψηλὰ τινα καὶ σχεδὸν κυκλώπεια τεῖχη, διερχόμεθα διὰ στενῆς καὶ ἐτοιμορόπου γαφύρας τοῦ Ταμέσεως, ὁπόθεν διακρίνομεν εἰς τὰ βάθη τοῦ ποταμοῦ τοὺς ἰστούς τῶν πλοίων. Εἰς τὴν γέφυραν ἐκείνην σταθμεύει ἀπὸ τῆς ὀγδόης ὥρας τῆς ἑσπέρας μέχρι τῆς ἑκτῆς τῆς πρωίας ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἵνα ἐμποδίσῃ τὰς αὐτοκτονίας καὶ τὰς δολοφονίας, διότι ἡ ἄσσημος ἐκείνη γέφυρα, ἣν ἐπωνόμασαν Γέφυραν Στεταγμῶν ἦτο τὸ συνεντευκτήριον τῶν ἀποπειρωμένων νὰ γείνωσιν αὐτόχειρες.

Ὁ φρουρὸς ἔχει κλεπτοφάναραν, τὴν ἀστυνομικὴν ῥάβδον μὲ τῆς Μεγάλῃς Βρεττανίας τὰ ἐμβλήματα ἐν δερματίνῃ θήκῃ καὶ σήμαντρον, δι' οὗ δύναται νὰ καλέσῃ ἀμέσως πολλοὺς ἄνδρας τῆς ὑπηρεσίας εἰς βοήθειάν του ἂν τύχῃ ἀνάγκη, μένει δὲ καὶ διανυκτερεύει ἐπὶ ἑνα ὁλόκληρον μῆνα, μεθ' ὃν ἄλλος καταλαμβάνει τὴν θέσιν του. Ἐκ τούτου γίνεται φανερόν ὅτι χρειάζεται νὰ ἦνε ἄνδρες στιβαροὶ οἱ ἀστυνομικοὶ τῆς 'Αγγλίας ὑπάλληλοι. Καὶ τῷ ἄντι· οὐδέποτε κατα-

τάσσεται τις εἰς τὰς τάξεις τῶν ἀνδρῶν τῆς ἀστυνομίας ἂν δὲν ἔχῃ τοῦλάχιστον 5 ποδῶν καὶ 7 1/2 γραμμῶν ὕψος ἀναστήματος, 34 δὲ πλάτος στῆθους. Οἱ φρουροῦντες δὲ ἐν 'Αγγλίᾳ περιφέρονται ἐντὸς ὠρισμένης ἀκτίνος μὲ ἀκρίβειαν ὠρολογίου καὶ καθ' ἕκαστον τέταρτον τῆς ὥρας ἐπιθεωρεῖ αὐτοὺς εἰς τῶν προΐσταμένων ἵνα ἴδῃ ἂν ἡ ὑπηρεσία ἐκτελεῖται ὡς δεῖ. Ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ φρουροῦντος ἀπὸ τῆς θέσεώς του τῷ ἐπιβάλλει πρόστιμον πέντε σελλινίων, ἂν δὲ πεντάκις ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ πρόστιμου ἀποβάλλεται ὀριστικῶς τῆς ὑπηρεσίας.

— Εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ ἀστυνομικοὶ κλητῆρές σας, μοι λέγει ὁ κ. Μῶσερ, διαλέγονται αἰωνίως πρὸς τοὺς διαβάτας, οἱ ἡμέτεροι παρατηροῦσιν ἐν σιγῇ.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνέφερεν ἡμῖν ὑπὸ ἔχεμυθίαν πλεῖστα τῆς ἀγγλικῆς ἀστυνομίας μυστήρια μαρτυροῦντα τὸν τρόπον, δι' οὗ οἱ 'Αγγλοὶ κλητῆρες κατορθώνουσι σχεδὸν πάντοτε νὰ ἀνακαλύπτωσι τοὺς εἰς τὰς οἰκίας εἰσδύοντας κλέπτας.

Ἐν τῇ στενωπῷ τῇ καλουμένῃ Old Cravel Lane μικρὰ θυρὶς ἀνοίγει ἐντὸς πυλῶνος πλατυτέρου ἐν τῷ μέσῳ μεγάλων πλινθίνων τειχῶν. Ὁ ἐπιστάτης κρούει, εἰσερχόμεθα. Ἐνταῦθα εἶπε ἐν τῶν νυκτερινῶν ἐκείνων καταλυμάτων, ἐν work-house. Οἱ ἀστεργοὶ δύνανται νὰ διέλθωσιν ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀντὶ ἐλαφροῦς ἐργασίας, εἰς ἣν ὑποβάλλονται τὴν πρωίαν τῆς ἐπαύριον. Τὰ ἄστυλα τῶν Παρισίων, ὡς εἴπομεν, ἔχουσιν ὡς ὑπόδειγμα τὰ work-houses τοῦ Λονδίνου.

Τὸ κατάλυμα, ὅπερ τῶρα ἐπισκεπτόμεθα, ἐν Saint George in East εἶπε εὐρύχωρον, δύνανται δὲ εἰς αὐτὸ νὰ καταφύγωσι χιλιάδες ἀστέγων. Διαιρεῖται εἰς μεγάλους θαλάμους κατέχοντας δύο σειράς, εἰς μὲν τὴν μίαν σειράν εἶπε οἱ ἄνδρες, εἰς δὲ τὴν ἄλλην αἱ γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά. Ὑπάρχει καὶ τρίτος θάλαμος διὰ τὰ παιδιά τὰ ἔχοντα ἡλικίαν ἀνωτέραν τῶν δύο ἐτῶν, ἅτινα τὴν νύκτα ἀποχωρίζουσι τῶν μητέρων των.

Πᾶς ὅστις ἤθελε κρούσει τὴν θύραν τοῦ καταλύματος, λέγει πρῶτον τὸ ὄνομά του, ἔπειτα ἀποβάλλει τὰ ἐνδύματά του, ἅτινα σωρεύουσιν οἱ ἀρμόδιοι εἰς μίαν γωνίαν, τὰ ἐπιπάσσουσι δι' ἐντομοφθόρου κόνεως καὶ τὰ ὑποβάλλουσι κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς εἰς κάπνισιν διὰ θεοῦ. Ἐπειτα ὁδηγεῖται ὁ ξένος εἰς λουτρόν, ὅπερ εἶπε καθαρώτατον, λελαξεμένον ἐν γρανίτῃ λίθῳ καὶ ἔχει χάλκινον τὸν πυθμένα, ὁμοιάζει δὲ πρὸς αἰγυπτιακὸν σαρκοφάγον. Ἄλλοτε πολλοὶ κατὰ σειράν ἐλούοντο εἰς τὸ αὐτὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἀφ' οὗτου 'Αγγλος τις δημοσιογράφος, θέλων τὰ πάντα ἰδίῳις ὁμᾶσι νὰ παρατηρήσῃ ἵνα ἐν ἐπιγνώσει διδῇ εἰδήσεις πρὸς τοὺς ἀναγνώστας του ἐπορεύθη ὡς κοινὸς τις πένης εἰς τὸ κατάλυμα καὶ ἐζήτησεν ἄστυλον, ἥρχισαν νὰ παρέχωσιν εἰς ἕκαστον τῶν προσερχομένων καθαρὸν ὕδωρ. Ἐπίσης

ἀντὶ κλίνης δὲν ἐδίδετο ἄλλοτε εἰς τοὺς ἀθλίους ἐκείνους ἢ μόνον ξηρὸν στρώμα ἀχυρίνον. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν κλίνην καὶ διὰ τὸ ὕδωρ ἔγραψε τὰ δέοντα ὁ ἐφημεριδογράφος, ὅστις ὠνόμαζεν ἐν τῇ ἐφημερίδι του νύκτα ἐν τῷ 'Αδῇ τὴν νύκτα, ἣν εἶχε διέλθει ἐκεῖ καὶ τοιοῦτοτρόπως συνεταράχθη ἡ ἀγγλικὴ φιланθρωπία, τὰ δὲ πράγματα διωρθώθησαν. Νῦν οἱ ξενιζόμενοι ἔχουσι στρώμα καὶ προσκέφαλον καὶ μάλλινον φοιὸν σκέπασμα, παρέχεται δὲ πρὸς αὐτοὺς πρὸ τοῦ κατακλιθῶσι καὶ ζωὸς καὶ μικρὸν τετραγώνον τεμάχιον ἄρτου, ὅμοιον πρὸς μέγαν κύβον, ὁμοίως δὲ καὶ τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἐξέγερσιν τοῖς δίδεται ὀλίγος ἄρτος πρὸ τοῦ ἀπέλθωσιν.

Εἰσερχόμεθα εἰς τὸ μέρος ἔνθα κοιμῶνται οἱ ἄνδρες. Εἶπε τεσσαράκοντα ἐπτὰ εἰς δύο σειράς ἀχυρίνων κλινῶν. Οἱ πόδες των ἐξέχουσι τοῦ σκεπάσματος καὶ ὁμοιάζουσι πρὸς πόδας πτωμάτων. Ἀπαισία εἶπε ἡ θέα τῶν πέλων καὶ τῶν ὑποδημάτων τῶν ἀνθρωπίνων παρὰ τὴν θύραν τοῦ κοιτῶνος· πᾶσαι τῶν πελμάτων αἱ ἐντομαὶ καὶ τῶν καστορίων, πᾶσαι αἱ ἀθλιότητες τῶν 'Επαυτῶν τοῦ Callot δὲν δύνανται νὰ δώσωσιν εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ νοήσῃ τὴν αἴσθησιν, ἣν ἐμποιεῖ ἡ χειροπιαστὴ ἐκείνη κακοδαίμονία, τὰ χάσκοντα ἐκεῖνα ὑποδήματα, τὰ τρυπημένα καλύμματα. Τί δὲ νὰ εἴπῃ τις διὰ τοὺς γυναικείους πόλους; Ἐκεῖ βλέπεις τεμάχια ψιάθου νὰ κρέμονται, ῥυπαρὰς ταινίας λεπτοτομημένας, βλέπεις τὸ εἶδεχθὲς τῆς πολυτελείας φάσμα ἐν τῷ μέσῳ τῆς πενίας καὶ τῆς ῥυπαρότητος! Μεταξὺ δὲ τῶν ἀθλίων ἐκείνων γυναικῶν ὑπάρχουσι τινες ἀληθῶς ἀξιώραστοι, μία μάλιστα, ἥτις σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς ὠραίου βρέφους διστεῖ, γλυκὺ καὶ ῥοδόχροον, κοιμώμενον ἀγγέλου ὕπνον ἐν μέσῳ τῇ φρίκῃ. Ἡ μήτηρ ξανθὴν ἔχουσα τὴν κόμην εἶπε δεκαῆξ ἐτῶν. Μεταξὺ τῆς ἐγκαταλειμμένης ἐκείνης καὶ τοῦ μικροῦ, ὅπερ ἡμικλειστα ἔχει τὰ ῥοδόχρα χεῖλη, ῥίπτομεν ἐν σελλίνιον. Τὸ σελλίνιον ἐκεῖνο θὰ ἦνε τὸ θαῦμα τῆς ἐξεγέρσεως, ὁ ἄρτος, ὃν ἡ ταλαίπωρος θὰ ἔχῃ ὀνειρευθῇ, ἀλλ' ὥσως ὥσως καὶ τὸ αἰνόνπνευμα!

Τὰ παιδιά, χωρισμένα ἀπὸ τῶν μητέρων των, κοιμῶνται εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν γραίας κοιμώμενης παρ' αὐτὰ! Νομίζεις ὅτι εἶπε ἡ Ἀτρεπος, ἐτοίμη νὰ κόψῃ τὸ νῆμα τῆς μικρᾶς ζωῆς των, τόσον ἔχει ἀπαισίαν τὴν ὄψιν.

Τὴν ἐπαύριον ἅμα ἐξυπνίσωσι, πάντες οὗτοι θὰ παρὰσχῶσι τρίωρον ἐργασίαν εἰς τὸ κατὰστημα, αὕτη δ' εἶπε ἡ πληρωμὴ τῆς ξενίας. Δὲν ἀπαιτεῖ δ' ἄλλως τὸ κατὰστημα ἢ ἀνωφελεῖς τινὰς ἐργασίας, λεπτοτομίας λ. χ. ἢ ἐκτύλιξιν σχοινίων τοῦ ναυτικοῦ ξηρῶν ὅσον ἡ σανὶς ἢ σχίσμον ξύλων, πράγματα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ξένοι τοῦ work-house κατ' ἀρχὰς μὲν εὐρίσκουσιν

δυσκολίαν, έπειτα ταχέως συνειθίζουσι όμως και όχι μόνον τελειώνουσιν εύχερως την έργασίαν των, άλλ' ένίοτε ζητούσι και άλλην ίνα έχωσι και την έξης νύκτα τó δικαίωμα τού να κοιμηθώσιν έν τῷ καταλύματι.

Πάντες δ' εκείνοι οί άθλιοι δέν δύναται τις να είπη ότι είνε κακούργοι, αλλά μάλλον άνέστιοι, μη έχοντες ποϋ να κλίνωσι την κεφαλήν. Ένίοτε κλέπτουσι, δέν είνε όμως κλέπται έξ έπαγγέλματος. Περί τούτων θα έκαμνα τώρα ίδιαίτερον λόγον, άλλ' ή έπιστολή αύτη έγένετο ήδη πολύ μακρά, ώστε θα μοι έπιτρέψητε να κάμω ό, τι οί έπιφυλλιδογράφοι, να αναβάλω δηλα δή την περαιτέρω αφήγησιν, άν και δέν είνε μυθιστόρημα, διότι ή πενία είνε δυστυχώς πραγματική και μεγάλη έν Λονδίνο. Υπάρχουσιν εκεί 80,000 ανθρώπων ζητούντων την έλεημοσύνην των φιλανθρωπικών καταστημάτων, χωρίς έν τῷ αριθμῷ τούτῳ να συγκαταλέγωνται και οί έν τοῖς φρενοκομείοις πένητες παράφρονες, ούδ' αἱ χιλιάδες των πλανητών, ούδ' οί έπαῖται οί τείνοντες την χεῖρα έν ταῖς όδοις, οἵτινες κατά τινα καταστατικήν άνήρχοντο κατά την τελευταίαν έβδομάδα τού μαῖου τού τρέχοντος έτους είς 780 πρόσωπα, 556 άνδρας, 178 γυναῖκας και 46 παιδιά ήλικίας κατωτέρας των δεκαέξ έτών.

[Jules Claretie]

Σ. Κ. Σ.

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΠΕΙΡΑΣ

Έκ των τού Σμάιλς περί χαρακτήρος.

Η πρακτική μάθησις αποκτάται έν τῷ σχολείῳ τῆς πείρας. Τά παραδείγματα και ή διδασκαλία είνε αναγκαῖα μέχρι τινός βαθμοϋ άνευ όμως τῆς πείρας των βιωτικών πραγμάτων μένουσιν έν τῇ σφαίρᾳ τῆς θεωρίας. Πρέπει τις να έπισκοπήσῃ τó θετικόν μέρος τῆς ανθρωπίνης υπάρξεως, όπως ο χαρακτήρ αϋτοϋ αποκτήσῃ την χροιάν εκείνην τῆς αλήθειας, ήν δέν δίδει οϋτε ή ανάγνωσις, οϋτε ή διδασκαλία, αλλά μόνον ή καθημερινή μετὰ των ανδρῶν και των γυναικῶν έπιμιξία.

Όπως ο χαρακτήρ έχῃ αξίαν πρέπει να είνε τοιοϋτος, ώστε να διατηρῆται στερεός και εύσταθής έν τῇ αδιαλείπτῳ εργασίᾳ τού κόσμου τούτου, και έν τοῖς πειρασμοῖς και ταῖς δοκιμασίαις πρὸς δὲ τούτοις να δύναται ν' άντέχῃ είς την καθημερινήν τριβήν τού βίου.

Οἱ άνθρωποι, οἱ περί εαυτῶν μόνον σκεπτόμενοι και περί τῆς ιδίας εύπαθείας, είνε καθαροί έγωῖσται. Υψηροῦσιν εαυτοὺς και είς οὐδένα γνωρίζουσι να προσφέρωσι βοήθειαν. Άκούομεν καθ' εκάστην λεγόμενον ότι ο δεῖνα πλούσιος απέθανε και αφήκεν εκατομμυρίων περιουσίαν, αλλά δέν λέγεται και άν κατά τόν βίον του έβοήθησέ ποτε πτωχόν. Ο μη καταλείπων οϋδ' έβολάν είς νοσοκομείον, ή είς άλλο τι κα-

τάστημα φιλανθρωπικόν, αλλά μόνον είς την οικογένειάν του, είνε αϋτός ο έγωῖσμός προσωποποιημένος.

Η άμοιβαία βοήθεια είνε τοσοϋτον αναγκαία, όσον και ή βοήθεια πρὸς εαυτόν. Όφείλομεν παντί τρόπῳ να παρέχωμεν συνδρομήν τῷ πλησίον. Εἶναι καθήκον ήμῶν ως ανθρωπῶν, ως πολιτῶν και ως χριστιανῶν. Τί είνε ή χάρις εάν οϋχι άμοιβαία βοήθεια, τρόπος τού άνακουφίζειν την ανθρωπίνην άθλιότητα, τού θεραπεύειν τά κακά και προοδοποιήσις πρὸς τόν καθολικόν πολιτισμόν;

Υπάρχουσι δὲ ὄντως έν τῷ κόσμῳ δυστυχεῖς, οὗς ο κόσμος οφείλει να βοηθῇ. Οἱ πτωχοὶ και άσθενεῖς είνε πρὸ των θυρῶν μας και δέν δύναμεθα ν' άποδιώξωμεν αϋτούς. Υπάρχουσιν ανθρωποι άνίκανοι πρὸς εργασία, άσθενεῖς, έπιληπτικοί, άνάπηροι, βλάκες, φθισικοί, μη δυνάμενοι να ζήσωσιν άφ' εαυτῶν.

Η πρὸς τοὺς ὁμοίους βοήθεια και προστασία γίνεται κατά διαφόρους τρόπους. Άλλοι μὲν προτιμῶσι ζῶντες να παρέχωσι βοήθειαν τοῖς πτωχοῖς, άλλοι δὲ καταλείπουσι πρὸς τούτο την περιουσίαν των πᾶσαν μετὰ θάνατον. Εἰς των έπιφανεστέρων τοιούτων ευεργετῶν υπῆρξεν ο βαρὼνος Monthyon γάλλος, σύμβουλος τῆς επικρατείας εκ των μάλλον διακεκριμένων, ο ὁποῖος άποθανὼν τῷ 1820 κατέλιπε πολλὰ εκατομμύρια φράγκων δι' άγαθοεργὰ και έπιστημονικά έργα. Άλλά και ζῶν έτι διένειμεν άπείρους ποσότητας χρημάτων και ευεργετήματα.

Άνθρωποι δὲ ταπεινῆς καταγωγῆς έδείχθησαν έξ ἴσου φιλεήμονες, πολλῶν άλλων γεννηθέντων πλουσίων και εκ γένους.

[Παραλείποντες έν τῇ μεταφράσει τά παραδείγματα, αἵτινα παραθέτει ο Σμάιλς, μνημονεύομεν έν γένει των φιλανθρωπικῶν και άγαθοεργῶν προσφορῶν και έργων των γενναίων εκείνων τέκνων τῆς Ελλάδος, αἵτινα και πρὸ και μετὰ την αναγέννησιν αϋτῆς μετεωρισθέντα υπεράνω παντός έγωῖστικ῏ αἰσθήματος, προσήνεγκον τόν πλοϋτόν των υπὲρ τού γενικοϋ καλοϋ. Σ. Μ.]

Πᾶν ανθρωπίνον ὄν μετέχει αϋτῶν των ευγενῶν κόπων και των καθηκόντων, και δέν δύναται να παραλίπη ταϋτα άνευ ιδίας βλάβης, και τῆς κοινωνίας, είς ήν ανήκει. Μόνον αναμιγνυόμενός τις είς τόν πραγματικόν βίον και είς τά έγκόσμια πράγματα δύναται ν' αποκτήσῃ τὰς πρακτικὰς γνώσεις και την σύνεσιν. Αϋτόθι δὲ κείται ή κυρία σφαῖρα των καθηκόντων. Αϋτόθι συναντᾷ τις τὰς δυσκολίας και τὰς δοκιμασίας αἵτινες και κατά τόν τρόπον καθ' ὃν φέρεται πρὸς ταϋτάς εξαλείφονται έν τῇ πορείᾳ τού βίου.

Η μετὰ των άλλων ανθρωπῶν άνάμιξις είνε ὡσαύτως αναγκαία, όπως ο ανθρωπος γνωρίσῃ εαυτόν, και έλθῃ είς πλήρη έπίγνωσιν τῆς αξίας και ικανότητός του. Ο μη έχων την πε-

ραν ταύτην φέρεται πρὸς την ματαιοφροσύνην, την κομπορημοσύνην και την αλαζονείαν μένει έν πλήρει άγνοίᾳ εαυτοϋ.

Εἰπέ τις ποτε ότι ο έχων πεποιθήσιν είς εαυτόν οϋδέποτε έν τῷ βίῳ προσκρούει είς τὰ ὅμματα των άλλων, ένῶ οἱ εἰς εαυτόν δυσπιστῶν καθίσταται δυσάρεστος. Έν τούτοις υπάρχουσι πολλοί, οἵτινες είνε μάλλον διατεθειμένοι να κρίνωσι την ικανότητα των άλλων ή την εαυτῶν.

Ανάγκη λοιπόν να έχῃ τις ποιάν τινα γνώσιν εαυτοϋ εάν θέλῃ να εἶναι ή να πράξῃ τι έν τῷ κόσμῳ. Εἶναι ὅρος τó τοιοϋτον εκ των ὧν οϋκ άνευ ὅπως σχηματίσῃ τις πεποιθήσεις προσωπικὰς και καθαρὰς. Ο Φρειδερίκος Perthes έλεγεν ήμέραν τινὰ είς νέον φίλον του, «Γνωρίζεις τί δύνασαι να πράξης, άλλ' ὡς οϋ μάθῃς τί δέν δύνασαι, οϋδέν θα πράξης αξίον λόγου.»

Ο ανθρωπος, ὄν ή πεῖρα κατέστησε σοφόν, κρίνει εύθυδῖκως τὰ πράγματα, τὰ κείμενα ὑπὸ τὰς ὄψεις του, και τὰ ὁποῖα καθ' ήμέραν συναντᾷ καθ' ὁδόν. Ο,τι καλοῦμεν κοινὸν νοϋν, συνήθως είνε παραγόμενον κοινῆς πείρας, σωφρόνως εφαρμοζομένης.

Οἱ νοημονέστατοι άνθρωποι είνε οἱ άνθρωποι των υποθέσεων. οϋτοι συλλογίζονται κατ' εκείνο, τó ὁποῖον βλέπουσι και γνωρίζουσι, μη ριπτόμενοι είς φιλονεικίας περί τού πῶς έπρεπε τὰ πράγματα να ὦσι.

Διὰ τούτο αἱ γυναῖκες δεικνύουσιν ένίοτε πλείοτερον κοινὸν νοϋν των ανδρῶν διότι δέν έχουσι τοσαύτας αξιώσεις, και κρίνουν τὰ πράγματα κατά τὰς αϋτομάτους έντυπώσεις, ἄς λαμβάνουσι.

Ο βίος ἅπας πρέπει να θεωρηθῇ ως μέγα σχολεῖον πείρας, οϋτινος μαθηταὶ είνε ανδρες και γυναῖκες. Ὡς δὲ συμβαίνει είς ὅλα τὰ σχολεῖα πρέπει να έχῃ τις πεποιθήσιν είς τὰ μαθήματα, αἵτινα διδάσκειται. ένίοτε συμβαίνει να μη έννοῶμεν την διδασκαλίαν και να εύρίσκωμεν δύσκολον την μάθησιν, πρὸ πάντων ὅταν διδάσκαλους έχωμεν τὰς δοκιμασίας, τὰς λύπας και τὰς δυσκολίας. οφείλομεν ὅμως οϋ μόνον ν' άποδεχώμεθα ταϋτα, αλλά και ν' αναγνωρίζωμεν ότι πρὸς τούτο ὑπὸ τῆς θείας χειρὸς πέμπονται.

Τὰ εκ τῆς πείρας άγαθὰ δέν καθίστανται έπισθητὰ εἰμὴ κατά την πορείαν τού βίου. ο δὲ βίος είνε ζητήμα χρόνου. Ο ανθρωπος τῆς πείρας συνειθίζει να θεωρῇ τόν χρόνον ως τὸν μέγιστον αϋτοϋ βοηθόν. «Ο χρόνος και έγὼ καθ' οἷονδῆποτε», έλεγεν ένίοτε ο καρδινάλιος Μαζαρίνος. Λέγουσιν ότι ο χρόνος παρηγορεῖ, ότι καθωραῖζει τὰ πράγματα" συγχρόνως ὅμως και διδάσκει, ὡριμάζει την πείραν, την δὲ σύνεσιν καθιστᾷ καρποφόρον. Δύναται να εἶναι φίλος ή έχθρὸς τῆς νεότητος, παρηγορία ή δῆμιος των γερόντων κατά την χρῆσιν, ήν έποιήσαντο αϋτοϋ.

Ο χρόνος, λέγει ο Γεώργιος Χέρβερετ, είνε ο

επιδέξις δαμαστῆς τῆς νεότητος. Όταν τις εἶναι νέος, πόσον ο κόσμος φαίνεται αϋτῷ ὡραῖος και λαμπρός! Τό πᾶν παρίσταται νέον, πλήρες χαρᾶς και ήδονῆς. Καθόσον ὅμως τὰ έτη ρέουσιν εύρίσκομεν τόν κόσμον τόπον λύπης μάλλον ή χαρᾶς. Πόσον εύτυχεῖς είνε οἱ δυνηθέντες να διέλθωσι τóσας δοκιμασίας σταθερῶ πνεύματι και καθαρᾷ καρδίᾳ, εύθυμοι διαμειναντες και ὀρθιοι οἰονδῆποτε και άν ήτο τó φορτίον;

Μεγάλην βοήθειαν είς τόν βίον παρέχει ή έν τῷ ανθρωπῳ ὑπαρξίς ρεαλικῆς τινος θερμότητος. χρησιμεύει ως κινητική δύναμις ισχυρά. ο χρόνος καταπραϋνει αϋτήν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ή δὲ πείρα μετριάζει και δαμάζει. εἶναι δείγμα υγιούς χαρακτήρος, πλήρες ὑποσχέσεων. πρέπει δὲ να προσπαθῇ τις να διευθύνῃ ταύτην και να μη κατασβένῃ. Εἶναι σημεῖον φύσεως ισχυρᾶς μη έγωῖστικῆς. Η νεότης είνε τó ἔαρ τῆς ζωῆς, καθ' ὃ εάν δέν έχῃ τις ὁσιν τινὰ ένθουσιασμοϋ, ὀλίγα θέλει επιχειρήσει, και θα πράξῃ έτι ὀλιγώτερα. Τό γενναῖον τούτο αἰσθημα εἶναι αναγκαῖον έτι ὅπως διευκολύνῃ την πρὸς την εργασίαν τάσιν, διότι έμπνέει την πίστιν και την έλπίδα, και διαθέτει τόν κάτοχον τούτου οϋτως ώστε δέχεται μετὰ χαρᾶς την εκτέλεσιν των ψυχρῶν λεπτομερειῶν τῆς εργασίας και των καθημερινῶν καθηκόντων.

«Κράμα άνάλογον ρωμαντικότητος και πραγματικότητος, έλεγεν ο Έρρίκος Lawrence, βοηθεῖ ως ἄριστα τόν ανθρωπον είς τó να διέλθῃ τόν βίον. . . Αϋτή ή ποιητική και ένθουσιαστική διάθεσις πρέπει να εκτιμᾶται, διότι μετadίδει είς τόν νοϋν την δραστηριότητα, ήτις πᾶν έργον ὑποστηρίζει.» Ο αϋτός δὲ λέγει ότι ο ένθουσιασμός οϋτός έδόθη τῷ ανθρωπῳ διὰ μεγάλους και σοφοὺς σκοπούς.

Ο ανθρωπος έχῃ ανάγκην παντός τού ένθουσιασμοϋ αϋτοϋ ὅπως δυνηθῇ να επιτύχῃ είς τὰς μεγάλας επιχειρήσεις τού βίου. Άνευ αϋτοϋ τὰ εμπόδια και αἱ δυσκολίαι, ἄς συνήθως συναντᾷ θέλουν καταβάλλει αϋτόν. Ἰδέτε τόν Κολόμβον, ο ὁποῖος πεπεισμένος περί τῆς υπάρξεως νέου κόσμου, κατεφρόνησε πάντας τοὺς κινδύνους των άγνωστων θαλασσῶν και ὅταν οἱ σύντροφοί του κατελήφθησαν ὑπὸ άπελπισμοϋ ότι οϋδέν θέλουν σιν ανακαλύψει, και επανέστησαν άπειλοῦντες να ρίψωσιν αϋτόν είς την θάλασσαν, αϋτός έμεινε σταθερὸς και γενναῖος, μέχρις οϋ αϋτός ο κόσμος, ο άπειρος και μέγας, οϋτινος την ὑπαρξιν προησθάνθη, έφάνη είς τόν ὀρίζοντα!

Ο γενναῖος ανθρωπος δέν υποχωρεῖ, αλλά καταβάλλει προσπάθειας μέχρις οϋ επιτύχῃ. Οἱ έπιφανέστατοι των ανδρῶν διήλθον διὰ τῆς μαθητείας των δυσκολιών. αϋται πρὸ παντός τονοῦσι και ισχυροποιοῦσι τόν χαρακτήρα.

Εἶναι λοιπόν ανάγκη τόσον οἱ ανδρες ὅσον

καὶ αἱ γυναῖκες νὰ μάθωσι νὰ παλαιώσι κατὰ τῶν προσκομμάτων καὶ τῶν δοκιμασιῶν. Ὁ ἄγων εἶναι οὐσιώδης ὅρος τῆς νίκης.

Ἡ πτωχεία εἶναι μία τῶν δοκιμασιῶν, ἣς ὑφίσταται ὁ ἄνθρωπος ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἀγωνιζόμενος κατὰ τῆς πτωχείας εἶναι πάντοτε ἰσχυρότερος καὶ ἐπιδεξιότερος τοῦ μένοντος ἐκτὸς τῆς μάχης, τοῦ κεκρυμμένου ὀπισθεν τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐπιτηδείων, καὶ περιοριζομένου εἰς τὸ νὰ φυλάττῃ μόνον τὰς ζωτροφίας.

Οἱ λόγιοι εὐρίσκουσι τὴν πτωχείαν ἀνεκτὴν, ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν στέρξιν τῆς τροφῆς τῆς διανοίας. Τὰ πλούτη βαρέως πιέζουσι τὴν διάνοιαν.

Αἱ ἀποτυχίαι ὡσαύτως χρησιμεύουσιν ὡς σχολεῖον τοῦ βίου. Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζῃ τις ὅτι οἱ ἄνθρωποι διδάσκονται μόνον διὰ τῆς ἐπιτυχίας. Ἡ καλλίστη πείρα ἀποκτᾶται διὰ τῆς ἀναμνήσεως τῶν σφαλμάτων, ἅτινα διεπράξαμεν ἐν ταῖς σχέσεσιν ἡμῶν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἐν τῇ συνήθει ἀναστροφῇ τοῦ βίου. Τὰ παραγγέλματα, ἡ σπουδή, αἱ συμβουλαί, τὰ παραδείγματα δὲν διδάσκουσιν ὅσον μία ἀποτυχία.

Ὁ Λακωρδαῖρος εἰς τῶν ἐπιφανεστέρων ἱεροκρυφῶν ἀπέκτησε φήμην μετὰ ἐπανειλημμένας ἀποτυχίας, ὡσαύτως ὁ Κόβδεν, ὁ Γράχαμ, ὁ Δισαρέλινς ὡς ῥήτορες ἐπιφανεῖς. Κατὰ τὰς πρώτας αὐτῶν ἀγορεύσεις ἀπέτυχον ἐντελῶς.

Ἐνίοτε ἡ ἀποτυχία ἔχει ἀποτέλεσμα τὸ νὰ σρέψῃ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου περὶ ἕτερον ἔργον, ὅπου δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ. Παράδειγμα παρέχουσιν ὁ Βοαλώ, ὁ Φοντενέλλος, ὁ Βολταῖρος, ὁ Μοντέσκιος, ὁ Βένθαμ, οἵτινες ἐντελῶς ἀπέτυχον εἰς τὸ πρῶτον αὐτῶν σάδιον, τὸ δικηγορικόν.

Ὁ βίος μεγίστων τινῶν ἀνδρῶν εἶναι διηγεσὶς παράδειγμα ἀγώνων κατὰ τῶν προσκομμάτων. Ὁ Δάντης ἔγραψε τὸ κάλλιστον ἔργον του ἐν τῇ πενίᾳ καὶ τῇ ἐξορίᾳ. Ὁ Μιχαὴλ Ἀγγέλος, κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ βίου του κατεδιώχθη ὑπὸ ἀντιπάλων φθονερῶν, μὴ δυναμένων νὰ συμπαθῇσιν πρὸς αὐτὸν οὐδὲ νὰ νοήσωσι τὰ ἔργα του. Ὁ Τάσος ὑπῆρξεν ὡσαύτως θύμα διαβολῆς καὶ ἀδιακόπου καταδιώξεως.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει ὡσαύτως τοὺς μάρτυράς της. Ὁμιλήσαμεν ἄλλαχού περὶ τοῦ Βάκωνος, τοῦ Γαλιλαίου. Ὁ Βαλὺ ὁ μέγας Γάλλος ἀστρονόμος, ὁ Λαβοαζιέρος ὁ μέγας χημικὸς ἐκαρτομυήθησαν κατὰ τὴν Γαλλικὴν ἐπανάστασιν. Ὅτε ὁ Λαβοαζιέρος καταδικασθεὶς εἰς θάνατον ὑπὸ τοῦ δήμου ἐξήτησεν ἀναβολὴν ἡμερῶν τινῶν, ὅπως πεισθῇ κάλλιον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος πειραμάτων, ἅτινα ἔκαμεν ἐν τῇ φυλακῇ, τὸ δικαστήριον ἀπέρριψε τὴν αἴτησιν, διότι εἶπεν εἰς τῶν δικαστῶν, «ἡ δημοκρατία δὲν ἔχει ἀνάγκην φιλοσόφων». Ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὁ Πρίστλεϋ ὁ πατὴρ τῆς νεωτέρας χημείας εἶδε τὴν βιβλιοθήκην του καὶ τὴν οἰκίαν πυρ-

πολουμένην ἐν μέσῳ τῶν κραυγῶν, «κάτω οἱ φιλόσοφοι!» καὶ ἔφυγεν ἐκ τῆς πατρίδος του, ὅπως βιώσῃ ἐν τῇ ξένῃ.

Ποῖα δὲ εἶναι τὰ παθήματα, αἱ δυσκολίαι καὶ οἱ κίνδυνοι τῶν περιηγητῶν καὶ τῶν θαλασσοπόρων, τὰς ὁποίας κατεχόμενοι ὑπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὑπερνικῶσι, πάντες γινώσκουσι.

Πολλοὶ γενναῖοι ἄνθρωποι ἐπωφελήθησαν τῆς φυλακίσεως αὐτῶν ὅπως ἐκτελέσωσιν ἔργα μεγάλης ἀξίας καὶ σπουδαιότητος. Ἐν τῇ ἀπομονώσει ἀναπτύσσεται ἄριστα ἡ ἐπιθυμία τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ὁ Βοέτιος, ὁ Γρότε, ὁ Βουχανάν, ὁ Σίλβιος Πέλλικος εἶναι παραδείγματα τοιαύτης γενναίου ψυχῆς καὶ ἐργασίας ἐν μέσῳ τῆς συμφορᾶς καὶ τοῦ καταναγκαστικοῦ περιορισμοῦ.

Τὸ παράδειγμα ὡσαύτως ὠραίου θανάτου δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ τὸν παρευρεθέντα μάρτυρα αὐτοῦ, ὡς καὶ τὸ παράδειγμα λαμπροῦ βίου δύναται νὰ εὕρῃ μιμητάς. Αἱ μεγάλαί πράξεις δὲν ἀποθνήσκουσι μετὰ τῶν διαπραξάντων αὐτάς, ἀλλ' ἐπιζῶσι καὶ γεννῶσιν ὁμοίους. Διὸ δύναται τις νὰ εἴπῃ περὶ τῶν μεγάλων ἀνδρῶν ὅτι ὁ βίος αὐτῶν ἄρχεται μετὰ θάνατον.

Ὁ Μίλτων ἔλεγεν ὅτι μόνον ὅστις γινώσκει νὰ ὑποφέρῃ δύναται νὰ πράξῃ μέγαλα ἔργα. Αἱ πράξεις τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, αἵτινες ἐμπνεύουσι τὸ καθῆκον, ἐκτελέσθησαν ἐν μέσῳ τῶν κόπων, τῶν δοκιμασιῶν καὶ τῶν δυσκολιῶν. Ἡγωνίσθησαν οὗτοι κατὰ τοῦ ρεύματος καὶ ἐπεραιώθησαν εἰς τὸ παράλιον, ἐξηντλημένοι ἐκ τοῦ κόπου, ἐπάτησαν τὴν γῆν καὶ ἐξέπνευσαν, εὐτυχεῖς ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν λογιζόμενοι, διότι ἐξεπλήρωσαν τὸ καθῆκον των!

Συντριβὴ ἐνίοτε καρδίας ἐξεγείρει φύσιν παθητικὴν καὶ ὠθεῖ εἰς τὸν ἐνεργὲν βίον. Τί δύναται νὰ γνωρίζῃ, ἔλεγε σοφός τις, ὁ μὴ ὑποστὰς συμφορὰς.

ὑπάρχουσι πολλὰ πράγματα ἐν τῷ βίῳ, ἅτινα δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πολλὰ μυστήρια, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ὡσεὶ δι' ὕλου ἀμαυράς. Ἀλλ' ἂν καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ κατανοήσωμεν τὴν ἐννοίαν ἐκείνης τῆς πείρας, τῆς ἐκ τῶν δοκιμασιῶν, δι' ἧς οἱ ἄριστοι διέρχονται, ὀφείλομεν πάντοτε νὰ πιστεύωμεν εἰς τὸν μέγαν σκοπὸν, πρὸς ὃν ἡ μικρὰ ἡμῶν ἀτομικότης τείνει. Διὸ ὀφείλει νὰ ἐκπληρῇ ἕκαστος τὸ καθῆκόν του ἐν τῇ σφαίρᾳ εὐρέθῃ. Μόνον τὸ καθῆκον περιέχει ἀλήθειαν· ἀνεῦ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει πρᾶξις ἀληθῶς καλὴ. Τὸ καθῆκον εἶναι τὸ τέλος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς εὐγενεστερᾶς ζωῆς. Ἡ συναισθησις δὲ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος εἶναι ἡ ἀγνωστὰ τῶν ἡδονῶν.

Α. Μ.

Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Χίου (1822) ἤριθμε αὕτη 100,000 κατοίκων· μετὰ τὸν ὀλεθρον ἐκείνον δὲν ἔμειναν ἐν αὐτῇ εἰμὴ 30,000 [40 χιλιάδες ἐσφάγησαν ἢ ἐπωλήθησαν].

ΕΙΣ ΠΡΩΣ ΤΗΣ ΕΡΤΑΣΙΑΣ

Ἡ ἐταιρία τῆς ἀμίλλης τῆς πόλεως Roubaix, ἐν Γαλλίᾳ, ἀπένειμε μετὰλλιον τιμῆς τῷ ὑφαντουργῷ Louis Germonprez ἐπὶ ἑτῇ ἐβδομηκοστῇ καὶ ἐν ἄσχοῦντα τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ. Καταχωρίζομεν ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τῆς τελευταίας συνεδριάσεως τῆς ἐταιρίας.

«Ὁ γραμματεὺς ἀναγινώσκει ἐπιστολὴν ἀπευθυνομένην τῷ προέδρῳ ὑπὸ τοῦ πολίτου Joseph Quint τὰς μακρὰς πρὸς τὴν ἐγγύριον βιομηχανίαν ἐξαίροντος ὑπηρεσίας τοῦ Louis Germonprez, ὃν ἕνεκα δέον ν' ἀμειφθῇ. Ἐκ τοῦ συνόλου τῆς ἐπιστολῆς ταύτης συνάγεται, ὅτι ὁ Louis Germonprez ἐπὶ ἑτῇ ἐβδομηκοστῇ καὶ ἐν ἀδιαλείπτως μετέργετο τὸ ἔργον τοῦ ὑφαντουργοῦ, εὐαρεσῶν ἀείποτε τοὺς προῖσκαμένους, καὶ οὐδέποτε ἐνώπιον τοῦ δικαιοδικίου δικαστηρίου ἐναγθεῖς, ὅτι τὴν μὲν πρώτην ἐπετηρίδα αὐτοῦ ἐώρτασε μετὰ τῶν ὁμοτέχνων παρὰ τῷ Carlos Florin, τῷ 1807 τὴν δὲ ἐβδομηκοστὴν πρώτην τῷ 1878 παρὰ τῷ Jean Bonnet, ὅτι ὁ ὑπερήφανος γέρον ἐνόμισε πρέπον νὰ μὴ ἀποδεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ πρότασιν περὶ ἀπονομῆς μνημειαίας συντάξεως, εἰπὼν, ὅτι ἦτο ἔτι ἱκανὸς πρὸς ἐργασίαν· καὶ ἀληθῶς κατασκευάζει νῦν καίπερ τὸ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον τῆς ἡλικίας ἄγων ἔτος, μετὰ τῶν ὑφασμα· ἐπὶ πᾶσι δ' ὁ γενναῖος ἀνὴρ συνετήρησε δεκαμελὴ οἰκογένειαν, οὐδέποτε ἐπιζητήσας τὴν ἀρωγὴν τοῦ γραφείου τῆς ἀγαθοεργίας. Ἡ ἐταιρία τῆς ἀμίλλης πεποιθυῖα, ὅτι πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐγγύριου βιομηχανίας δεόντως πρέπει ἡ τοιαύτη τάξις καὶ φιλοπονία τῶν ἡμετέρων ἐργατῶν ν' ἀμειβῶνται, ἀπονέμει τῷ Louis Germonprez μετὰλλιον τιμῆς διὰ τὴν μακρὰν καὶ εὐδόκιμον ἐργασίαν.»

[La Nature]

Α. Α.

Ἐνδοξοὶ ποιηταὶ

ΑΠΟΘΑΝΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΠΕΙΝΗΣ

Οἱ ἐνδοξότεροι ποιηταὶ τοῦ κόσμου ἔζησαν καὶ ἀπεβίωσαν ἀδόξως καὶ ἀθλίως. Ὁ Δάντης μετὰ πολλὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἐξόριστος, καὶ περὶ τὰ ἔσχατα τοῦ βίου του παρεβάλλεν αὐτὸν πρὸς πλοῖον ἀνεῦ ἰστίων καὶ πηδαλίου, ἄνω καὶ κάτω ὑπὸ τῆς βίας τοῦ τὰ πάντα καταμαραίνοντος καὶ καταξηραίνοντος ἀνέμου τῆς στυγεράς πενίας παραφερόμενον. Ἡ δόξα τοῦ Σαίξπηρου μόλις δύο μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ αἰῶνας ἀνέλαμψεν ἀξία τῆς μεγάλης καὶ θαυμαστῆς αὐτοῦ εὐφυΐας. Ὁ Μίλτων ἠναγκάσθη ὑπὸ πενίας νὰ πωλήσῃ τὸ ἀριστοῦργμά του, τὸν ἀπολωλὸτα Παράδεισον, ἀντὶ ΔΕΚΑ λιρῶν, ἀπέθανε δὲ παρὰ πάντων καταφρονούμενος. Ὁ μέγας τῆς Πορτογαλλίας ποιητὴς Καμῶνς μετὰ πολλὰς καὶ ὀδυνηρὰς περιπετείας ἀπέθανεν ἀφανὴς καὶ ἀσημὸς ἐν τινὶ νοσοκομείῳ, ἐν τέλει δὲ τοῦ βίου του ἐπορίζετο τὸν ἐπιούσιον ἄρτον

διὰ τινος πιστοῦ ὑπηρετοῦ, ὅστις ἐπαίτων ἐν ταῖς ὁδοῖς διέτρεφεν ἑαυτὸν καὶ τὸν πεινῶντα ποιητὴν!

Γινώμαι καὶ σκέψεις ἠθικαὶ τοῦ δουκὸς

ΔΕ-ΛΑ-ΡΟΣΦΟΥΚΩ

[Μετάφρασις Γ. Ζωχιοῦ.]

208.

ὑπάρχουσιν εὐθέεις, αὐτοὶ μὲν ἑαυτοῖς γνωστοί, οὐκ ἀδέξιοι δὲ ποιῶντες τῆς εὐθείας αὐτῶν χρῆσιν.

209.

Ὁ μὴ παράφρονα βίον διάγων δὲν εἶναι τοσοῦτον φρόνιμος, ὅσον αὐτὸς νομίζει.

210.

Ὁ ἄνθρωπος, γηράσκων, καὶ μωρότερος γίνεται, καὶ φρονιμώτερος.

211.

ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, οὓς δύναται τις νὰ παραβάλλῃ πρὸς τὰ δημόδια ἀσμάτια, τὰ μόνον ἐπὶ τινὰ χρόνον περιαδόμενα.

212.

Τὸ πλῆθος κρίνει τοὺς ἀνθρώπους κατὰ τὴν περὶ αὐτῶν ἐπικρατοῦσαν δόξαν, ἢ κατὰ τὸν πλοῦτον αὐτῶν.

213.

Πολλάκις ὁ ἔρως τῆς δόξης, ὁ φόβος τῆς αἰσχύνης, ἡ πρὸς κτῆσιν πλοῦτου πρόθεσις ὁ πόθος βίου εὐμαροῦς καὶ εὐαρέστου, καὶ ὁ πρὸς ταπεινώσιν τῶν ἄλλων ζῆλος εἶναι τὰ μόνον αἷτια τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τοσοῦτον ἐπαινουμένης ἀνδρίας.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ συγγραφεὺς τῶν ταξιδιῶν τοῦ Γύλλιβερ ἦτο ἀνὴρ φιλαργυρότατος. Ἡμέραν δὲ τινα ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν ὁ ὑπηρετὴς φίλου τοῦ τινος φέρων ἰχθὺν ἀξιολογώτατον, ἀπέθηκεν αὐτὸν ἀμελῶς ἐπὶ τραπέζης λέγων πρὸς τὸν Σουίφτ μετὰ πολλῆς ψυχρότητος.

«Ὁ κύριός μου σὰς τὸ στέλλει».

Σημειώτεον δ' ὅτι ὁ ὑπηρετὴς ἦτο δυσχερὴς μένος, διότι πολλάκις κομίσας δῶρα τοιαῦτα εἰς τὸν φυλάργυρον συγγραφέα, οὐδεμίαν παρ' αὐτοῦ ἔλαβέ ποτε ἀμοιβὴν διὰ τὸν κόπον του.

— Ὅριστε; τί εἶπετε; ἠρώτησεν ὁ Σουίφτ, πειραχθεὶς ἕνεκα τῆς αὐθαδεῖας τοῦ ὑπηρετοῦ. Οὕτως ἐκτελεῖς τὰς παραγγελίας τοῦ κυρίου σου; Ἐλα ἐγὼ νὰ σε μάθω πῶς νὰ φέρεσαι ἄλλην φοράν. Κάθησε ἐδῶ εἰς τὴν θέσιν μου καὶ δός μου τὸ ψάρι.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Σουίφτ ἔλαβε τὸν ἰχθὺν καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν ὑπηρετὴν.

«Κύριε, τῷ εἶπε, ὁ κύριός μου μ' ἔστειλε νὰ σας παρακαλέσω, ἂν εὐαρεστήσθε, νὰ δεχθῆτε τὸ μικρὸν τοῦτο δῶρον.

— Ἀ! χαίρω πολὺ! ἀπεκρίθη μετὰ ζωη-

ρότητος ὁ ὑπηρέτης. Πολὺ τὸν εὐχαριστῶ. Λάβε καὶ σὺ τὸ ἀλλήλων τοῦτο διὰ τὸν κόπον σου.»
 Ἄλλ' ὁ φιλάργυρος Σουίφτ δὲν ὠφελήθη ἐκ τοῦ μαθήματος τούτου καὶ ἀπέπεμψε τὸν ὑπηρέτην χωρὶς νὰ τῷ δάσῃ τίποτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* Τὸ πνεῦμα ἡμῶν χρησιμεύει ἡμῖν ὅπως ἀπατῶμεν τοὺς ἄλλους, ἡ δὲ καρδιά ὅπως ἀπατῶμεν ἑαυτούς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ ὀσημέραι τὰ ἔργα τοῦ τηλεγράφου τελειοῦνται. Μέχρι τοῦδε μεταβίβαζε τὰς λέξεις, τοῦ λοιποῦ δὲ θὰ μεταβιβάξῃ τὴν γραφὴν. Ἐν Λονδίῳ κατὰ τινα συνεδρίαν τῶν μηχανικῶν τοῦ τηλεγράφου ὑπεβλήθη (ὑπὸ τοῦ κ. Cowper) συσκευή κατορθοῦσα τὸ τοιοῦτον.

Ἐπάρχουσιν ἤδη τηλεγράφοι ἀντιγράφοντες γραφὴν, σχέδια κλπ., ἀλλ' ἡ νέα ἐφεύρεσις περὶ τῆς ἡμῖν ὁ λόγος, διαφέρει πολὺ τῶν ἄλλων καὶ εἶναι περιεργότερα. Γράφεις ἐν τῷ τηλεγραφικῷ σταθμῷ, ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἐν τῷ ἐτέρῳ γραφίς αὐτοκίνητος ἀντιγράφει τὰ γράμματα σου. Ἡ μεταβίβασις γίνεται ἀπ' εὐθείας.

Ἵνα ὁ ἀναγνώστης ἔχῃ ἔννοιάν τινα γενικὴν τῆς συσκευῆς ταύτης, παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς. Ὅταν γράφω ἐπὶ φύλλου χάρτου εἶνε κατὰ ἡλὸν ὅτι ἡ χεὶρ μου κινουμένη φέρει τὴν γραφίδα κατ' ὀλίγον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χάρτου κατὰ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος. Ἐκαστὴ δὲ θέσις τῆς γραφίδος εἶνε ὠρισμένη ὑπὸ τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν δύο ἄκρων τοῦ χάρτου. Τούτου τεθέντος ἡ γραφίς τοῦ κ. Cowper συγκροτεῖται ὑπὸ δύο μεταλλίνων ὁδηγῶν ἢ στελεχῶν ὧν ὁ μὲν εἶνε παράλληλος τῆς μικρᾶς πλευρᾶς τοῦ χάρτου, ὁ δὲ τῆς μεγάλης. Τὰ στελέχη ταῦτα δύνανται νὰ διολισθαίνωσιν ἐπὶ ὑποστηρικμάτων καὶ νὰ μῃκύνωνται ἢ νὰ βραχύνωνται κατὰ τὰς θέσεις τῆς χειρὸς. ῤεύμα ἡλεκτρικὸν διέρχεται ἑκαστον στελεχος καὶ διὰ τινος διαθέσεως εὐφυοῦς τῶν μερῶν τῆς συσκευῆς τὸ ῤεύμα γίνεται ζωηρότερον καθ' ὅσον τὸ στελεχος μῃκύνεται. Ἡ ἔντασις τοῦ ῤεύματος εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὸ μῆκος τοῦ στελέχους.

Τὰ διάφορα τὴν ἔντασιν ταῦτα ῤεύματα κινοῦσιν ἀνάλογα στελέχη ἐν τῷ ἐτέρῳ σταθμῷ μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει ὡσαύτως γραφίς. Πᾶσα δὲ μετακίνησις αὐτῶν ἐν τῷ πρώτῳ τηλεγραφικῷ σταθμῷ μετακινεῖ τὰ ἀνάλογα στελέχη τὰ ἐν τῷ ἐτέρῳ σταθμῷ. Καὶ αἱ δύο γραφίδες φαίνονται ἐνεργοῦσαι ὡς μία καὶ ἡ αὐτή, ἀδύνατον δὲ νὰ κινήθῃ ἡ ἑτέρα καὶ νὰ μὴ χαράξῃ τὰς αὐτὰς γραμμάς· οὐδέποτε ἡ γραφὴ διαβιβάζεται κατὰ στίχους καὶ κατὰ στοιχεῖα.

Ὁ τηλεγράφος λοιπὸν οὗτος εἶνε ἐφεύρεσις περιεργότατη, ἀλλ' ὅπως ἔχει τανῦν δὲν δύνα-

ται εἰσεῖν νὰ ἐφαρμοσθῇ· διότι οἱ ἐν χρήσει τηλεγράφοι οἱ καλούμενοι αὐτογράφοι κατορθοῦσι τὴν αὐτὴν ἐργασίαν ἐκτελοῦντες αὐτὴν δι' ἐνὸς καὶ μόνου σύρματος, ἐν ᾧ ὁ τηλεγράφος τοῦ Cowper ἀπαιτεῖ ἐν σύρμα κατ' ἑκάτερον τῶν ὁδηγῶν τουτέστι δύο γραμμάς διαβιβάσεως.

Ἡ Ἀδριανὴν ἀμοιβὴν προώρυσεν ἡ μουσικοτραφὴς αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας πρὸς τὸν κατορθοῦντα νὰ συντάξῃ τελειοτάτην πραγματείαν περὶ διφθερίτιδος. Ἀγωνοδίκαι εἶναι ὁ Λαγγεμβέκ, ὁ Φιρχόρ καὶ ὁ Λιβράνχ ἐν Βερολίῳ, ὁ Θεϊρσιος ἐν Λειψία, ὁ Ναίγελς καὶ Οὐρτελος ἐν Μονάχῳ καὶ ὁ Κλέβς ἐν Πράγῃ. Αἱ πραγματεῖαι «περὶ τῆς οὐσίας τῆς διφθερίτιδος καὶ τῶν ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτῆς πορισμάτων ἐπὶ τῆς θεραπείας τῆς» δύνανται νὰ συνταχθῶσι γερμανιστί, γαλλιστί ἢ ἀγγλιστί· πρέπει νὰ προσαχθῶσι τῷ Λαγγεμβέκ μέχρι τῆς 15 δεκ. 1880· θὰ βραβευθῇ δὲ μὲν ἀπριλίῳ 1881, κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν τοῦ συλλόγου τῶν γερμανῶν χειρουργῶν, ἡ διατριβή, ἡ ἀποκαλύπτουσα νέα γεγονότα περὶ τῆς οὐσίας καὶ φύσεως τοῦ νοσήματος, περὶ τοῦ τρόπου τῆς διαδόσεώς τῆς καὶ περὶ τῶν μέσων, δι' ὧν προλαμβάνεται.

Ἐν ἰδιαιτέρῳ καταστήματι, ἐν Λονδίῳ, φυλάττονται ἀπὸ τοῦ 1483 αἱ τῶν πολιτῶν διαθήκαι, ὧν ὁ ἀριθμὸς πύξῃθη μέχρι σήμερον εἰς πολλὰς μυριάδας ἑκατομμυρίων, καὶ δι' ὧν ἡ δύνατο νὰ καλυφθῇ ἡ ἡμίσεια τῆς ἐπιφανείας τῶν τριῶν ἡνωμένων Βασιλείων. Τὴν ἀπειρον ταύτην πληθὺν δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ μανθάνων ὅτι κατ' ἔτος κατατίθενται αὐτοῖσι 10,000 διαθήκαι ἐκ μόνης τῆς ἀγγλικῆς πρωτεύουσας, καὶ 25,000 ἐκ τῶν διαφόρων ἐπαρχιῶν. Μεταξὺ τῶν διαθηκῶν τούτων ὑπάρχουσι τινὲς ἐχούσαι μεγίστην ἱστορικὴν σπουδαιότητα, λ. χ. αἱ τῶν τοῦ Van Dycks, τοῦ Johnson, τοῦ Νέλσωνος, τοῦ Νεύτωνος, τοῦ Βελλινγκτῶνος, τοῦ Μίλτωνος, καὶ τοῦ Σαίξπηρου, πᾶσαι ὑαλοστέγαστοι. Ἐν τῷ καταστήματι τούτῳ ὑπᾶρχε καὶ ἡ διαθήκη τοῦ Βοναπάρτου, ἥτις ἀπεδοῦν τῷ 1857 εἰς τὸ γαλλικὸν ἔθνος τῇ αἰτήσει τοῦ Λουδοβίκου Ναπολέοντος.

Εἰς ἈΝΑΓΝΩΣΤΗΣ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Ἡ κινίνη μινγνυμένη μετὰ γάλακτος ἀπόλυσι μέγα μέρος τῆς πικρᾶς αὐτῆς γεύσεως καὶ ἀποβαίνει λίαν εὐληπτος ἰδίᾳ εἰς τοὺς μικρὰς ἡλικίας ἀρρώστους. Ἐν ἑως 1 καὶ 1/2 σιτάριον κινίνης μινγνυμένα μετὰ οὐγγίας γάλακτος ἀποτελοῦσιν ὑγρὸν ἥκιστα πικρὸν, 2 δὲ ἑως 3 σιτάρια κινίνης μετὰ τοῦ αὐτοῦ τοῦ γάλακτος ποσοῦ καθιστῶσιν αὐτὸ ἐλαφρῶς πικρὸν καὶ εὐληπτον· αἱ αὐταὶ τῆς κινίνης δόσεις ἐν μεγαλητέρῳ γάλακτος ποσότητι ἥκιστα ἀλλοιοῦσι τὴν γεῦσιν αὐτοῦ.